

New
Direction

the Foundation for European Conservatism

Kateřina Hlouřkov

GIORGIA MELONI A EVROPSK POLITIKA

New Direction

the Foundation for European Conservatism

New Direction – Foundation for European Conservatism is the official foundation of the European Conservatives and Reformists family at the European level. Founded in 2009 under the patronage of Margaret Thatcher, New Direction is the intellectual home of Europe's growing conservative movement, giving a voice to national movements that promote the rule of law, traditional values, free markets, and respect for the principle of protecting national sovereignty.

Through research, reports, lectures, conferences, and working groups, New Direction helps to inform the work of conservative lawmakers at the European, National, and regional level. At the same time, New Directions Summer University and series of Academies helps to bring conservative principles to a new and younger generation. By equipping politicians and activists with the tools they need, New Direction stands ready to help take the movement forwards.

newdirection.online @ndconservatism

	Úvod	5
1	Evropská politika posledních let - období velkých změn a obrátů	7
2	Giorgia Meloni a stín fašismu	13
3	Dětství a počátky politické kariéry	15
4	Silvio a Giorgia	21
5	Rodinný život	23
6	Itálie jaká je	25
7	Meloni a ECR Party	27
8	Zahraniční politika	29
9	Meloni, Putin a Trump	35
10	Závěr	39

ÚVOD

Giorgia Meloni je italská premiérka, předsedkyně strany Fratelli d'Italia (Bratři Itálie). Narodila se 15. ledna 1977 v Římě. Bylo jí devětadvacet, když se stala poslankyní a nejmladší místopředsedkyní italského parlamentu, v jednatřiceti letech byla jmenována ministryní vlády, ve třiačtyřiceti se stala předsedkyní frakce Evropských konzervativců a reformistů, a v pětáctyřiceti dokonce první italskou premiérkou. V současném světě je žen s takovým vlivem a srovnatelnou kariérou skutečně jen několik. Přesto se o ní velmi často mluví hlavně v souvislosti s její „fašistickou“ minulostí, která v očích mnoha lidí vrhá stín i na většinu jejích současných aktivit. Je to oprávněné? Z jakého prostředí Meloni pochází? Jak se jí daří v osobním životě? Vyvíjí se nějak její názory? Jakou politiku prosazuje v Itálii a jaké jsou její postoje v rámci politiky zahraniční? A v neposlední řadě – co od ní můžeme očekávat v budoucnosti? To jsou některé z otázek, na které se pokusí odpovědět následující text.

Giorgia Meloni o svém profesním i osobním životě mluví relativně málo. V roce 2011 napsala knihu *Noi Crediamo, viaggio nella meglio gioventù d'Italia*, (My věříme, cesta k lepší italské mládeži) vydanou v nakladatelství Sperling e Kupfer,

o deset let později, v roce 2021 napsala svoji druhou knihu *Io sono Giorgia. Le mie radici, le mie idee*, (Jmenuji se Giorgia. Mé kořeny a ideje), vydalo ji nakladatelství Rizzoli. Hlavně z druhé jmenované čerpají informace prakticky všichni komentátoři či politologové, kteří se k osobnosti Giorgie Meloni vyjadřují. Velice často je v jejich hledáčku její „fašistická“ minulost, která ji pro mnoho lidí do značné míry přímo definuje. Zjednodušeně řečeno, to hlavní, co a proč lidé o Giorgie Meloni vědí, je často informace, že se italskou premiérkou stala „fašistka“ a do Itálie se vrátil duch Mussoliniho. Další rozšířenou představou je, že Giorgia Meloni je evropským obdivovatelem politiky Donalda Trumpa a dříve i Vladimíra Putina. Je to tak? Máme se toho obávat? Kdo je vlastně Giorgia Meloni? V jaké kondici převzala Itálii po ekonomické, sociální i dalších stránkách? A jak její politiku determinují „velké dějiny“, například měnící se Evropa, která zažívá bezprecedentní bezpečnostní hrozby od konce druhé světové války? A co světová politika? Je schopna se v ní orientovat, jaké místo v ní zaujímá Itálie – třetí největší evropská a osmá největší světová ekonomika? Mnoho otázek, na které se tato studie pokusí najít i odpovědi.

EVROPSKÁ POLITIKA POSLEDNÍCH LET – OBDOBÍ VELKÝCH ZMĚN A OBRATŮ

Abychom mohli dobře vysvětlit evropskou politiku Itálie reprezentovanou její premiérkou Giorgiou Meloni, je naprosto nezbytné věnovat se nejprve – pokud možno stručně a bez velkých detailů – obecným trendům evropské politiky posledních let, jejím největším zvrátům a výzvám, které ji silně ovlivnily a formovaly. Evropská politika totiž v posledních letech zaznamenala velmi výrazné posuny, mnohé z nich byly skutečně zásadní. První obrovský nápor po letech relativního klidu znamenala nejprve epidemie Covidu 19, kdy Evropu ovládla bezprecedentní situace znamenající dosud nevídaná zdravotnická opatření se zásahy do osobních práv jednotlivců i řízení institucí a firem.¹ Evropská (ale vlastně celosvětová) ekonomika se v podstatě zastavila a následně logicky propadla nebývalým způsobem. Během pár měsíců se do značné míry zhroutily dodavatelsko-odběratelské vztahy, které se předtím pracně po léta budovaly. Pandemie výrazně postihla především Čínu, kde konec konců také vznikla a započala. Bohužel Čína byla (a do značné míry stále je) zemí, kam Evropa přesunula značnou část své výroby, byla to také Čína, která velmi „bezstarostným“ přístupem k duševnímu vlastnictví, patentům, know-how a jinému mnohé evropské firmy de facto zničila a převzala jejich výrobu. Důvodem byla neschopnost evropských podniků konkurovat cenou (vysoká cena práce, ale i zvyšující se náklady kvůli dekarbonizaci), ale také těžkopádnost našeho systému, ve kterém počítáme s různě svazujícími právními rámci a jenž není připraven na situaci, kdy obchodní partner tyto rámce obchází či zcela ignoruje. Stručně řečeno, ať již dobrovolně, vlastní lehkomyšlností, nebo nedobrovolně, neschopností bránit se bezskrupulóznímu chování, jsme mnohé i skutečně strategické výroby přesunuli na asijský kontinent, což se ve chvíli, kdy se narušily, či úplně přestaly fungovat dodavatelsko-odběratelské vztahy, ukázalo jako doslova neřešitelné. Výrazné omezení lodní dopravy a dopravy vůbec vedlo – mimo jiné – například k bezprecedentnímu nedostatku elektronických čipů. Automobilová, elektronická, ale i mnohá další výroba, která byla těžce otřesena zásahy diktovanými nutností ochránit zdraví obyvatel, se následně musela vypořádat s ještě větší krizí způsobenou tím, že klíčové komponenty pro její fungování prostě nebyly k dispozici. A byly to taktéž italské

přístavy a na ně napojené logistické firmy, které hlásily výrazný pokles, či dokonce úplné zastavení provozu, které se následně propásalo do takřka každého odvětví evropského hospodářství.²

Covid ale neznamenal hlubokou krizi pouze v oblasti ekonomické. Strašné byly především ztráty na životech.³ Naprosto přetížené zdravotnictví, které absolutně nestíhalo reagovat na nápor lidí, pacientů, kteří potřebovali urgentní pomoc. Již zmiňované přesuny výroby mimo Evropu a přerušení obchodních vazeb se velmi bolestně projeví například i v dodávkách, respektive nedodávkách, zdravotnických pomůcek, jako jsou roušky, rukavice, dezinfekce a bohužel i velkého množství pro život nezbytných farmaceutik. Evropě najednou začal chybět zcela nezbytný zdravotnický materiál, jehož výroby se vzdala opět ve prospěch Asie. Ekonomický systém, který jako jediný ukazatel a hodnotu vidí cenu a nikoliv také elementární strategii a důraz na vlastní bezpečnost a soběstačnost, se ukázal být velice zranitelným. Právě Itálie byla jednou ze zemí, odkud chodily nejsrdceryvnější záběry na přeplněné nemocnice, naprosto vyčerpané zdravotníky a bohužel i na nebývale vysoká čísla mrtvých. Všichni máme asi v paměti záběry na kolony sanitek odvázejících mrtvé především v oblasti kolem Bergama, která byla jedním z prvních míst, kde pandemie udeřila takovou silou, která vyděsila i všechny ostatní oblasti a státy. Italská vláda následně zavedla skutečně mimořádná proticovidová opatření, která znamenala de facto naprosté zastavení chodu státu i celé společnosti. Lidé nesměli vycházet z domu, po prázdných ulicích se pohybovaly téměř výhradně policejní hlídky udržující nezbytný pořádek a pár jedinců se zvláštními povoleními. Itálie byla jednou ze zemí, kde byla tato omezení nejtvrději a trvala po nejdelší dobu. Veškeré informace, data, tabulky a to přehledně rozdělené chronologicky i podle jednotlivých provincií lze nalézt zde: Cura Italia – Dati, numeri e grafici Coronavirus (COVID-19).

Sotva se evropský kontinent začal vzpamatovávat z covidu a vracet se pomalu k „běžnému“ fungování, začaly se stále více a v celé nahotě ukazovat všechny chyby předchozího „bezstarostného“ vládnutí. Již jsem zmínila problémy s přesunem výroby mnoha

1 K dopadům protipandemické politiky a protipandemických opatření srov. např. Poirares Maduro, Miguel, and Paul W. Kahn, eds. 2020. *Democracy in Times of Pandemic: Different Futures Imagined*. Cambridge: Cambridge University Press.

2 K této problematice srov. A.S. Grzelakowski. 2022. The Covid 19 Pandemic – Challenges for Maritime Transport and Global Logistics Supply Chains. *Trans-Nav: the International Journal on Marine Navigation and Safety of Sea Transportation* 16 (2).

3 Více podrobností je možné nalézt například v Azzolina, Danila, Giulia Lorenzoni, Luciano Silvestri, Ilaria Prosepe, Paola Berchialla, and Dario Gregori. "Regional Differences in Mortality Rates During the COVID-19 Epidemic in Italy." *Disaster Medicine and Public Health Preparedness* 16, no. 4 (2022).

věcí, mnohdy zcela strategických, mimo evropský kontinent, ale neméně problematická se ukázala být i energetická politika spojená s podceněním bezpečnostního i geopolitického rizika. Mám na mysli především dodávky strategických surovin, jako jsou ropa či zemní plyn, které Evropská unie v čele s Německem ve velkém brala především z Ruska.⁴ Postsovětské republiky jako například země v Pobaltí či Ukrajina, stejně jako bývalé postkomunistické země, včetně České republiky, na tom byly ještě hůře. Tyto země, jak dokazuje právě příklad České republiky, byly na ruském plynu, ale hlavně ruské ropě závislé až ze sta procent (ropovod Družba). Některé středo a východoevropské země, respektive některé jejich reprezentace, dlouhodobě poukazovaly na fakt, že jejich vlastní historická zkušenost jim velí, aby byly k Rusku (nástupnickému státu bývalého Sovětského svazu, který jim ve 20. století připravil neuvěřitelné utrpení, ztrátu svobody, obrovský ekonomický i morální propad) více obezřetní. Polsko, Česká republika, Pobaltí, ale i další státy opakovaně upozorňovaly, že Rusové neuznávají stejné hodnoty, že pro ně ekonomické dohody, oboustranně výhodná obchodní spolupráce, klidné mezinárodní prostředí bez výrazných otřesů a podobné standardy demokratického prostředí nic moc neznamenají. Opakovaně upozorňovaly, a četné odborné publikace, články, knihy vzešlé z prostředí i naší instituce jsou toho jasným důkazem – viz například za všechny publikace *Prokletí impéria a ruská lež. Rusko a Ukrajina v kontextu a Kontextech*, která byla i přeložena do angličtiny a prezentována na půdě Evropského parlamentu,⁵ že je třeba s Ruskem sice spolupracovat, brát jej jako partnera, počítat s ním v rámci hospodářských, diplomatických, kulturních i veškerých dalších vztahů, ale současně se mít na pozoru. Upozorňovaly, že je nezbytné současně budovat i jiné struktury, podporovat i jiné energetické zdroje, udržovat diverzifikaci, protože jen tak budou naše obchodní vztahy s Ruskem skutečně korektní. Pokud ale dopustíme, abychom (opět pod diktátem zdánlivě nízké ceny) byli na dodávkách z Ruska závislí, může se nám to vymstít. Zaznívala varování, že Rusko nikdy neopustilo svoji imperiální strategii a že ve chvíli, kdy se bude cítit dostatečně silně, se k ní opět vrátí.

Velmi varovné signály, které našim úvahám dávaly za pravdu, přicházely již dříve – vojenské intervence ruských sil v Gruzii, Moldavsku a na jiných místech, byly jasnou předzvěstí toho, co nás čeká, pokud se tomuto flagrantnímu porušování mezinárodního práva včas nepostavíme. Evropa a svět však dělaly, že nic nevidí. Dokonce i obsazení ukrajinského Krymu, který byl do očí bijící zkouškou Putina režimu, která měla otestovat evropskou i světovou reakci (v ruských očích slabosti či síly západního světa) zůstalo bez výrazného ohlasu. Byly sice zavedeny nějaké sankce, ale EU jako by dávala pozor, aby Rusko příliš nebolely, hlavně aby nezasáhly ty oblasti, které byly pro Evropu klíčové – energetiku a vývoz ruských strategických surovin. Itálie tehdy, i slovy Giorgia Meloni, obrazně řečeno stála za obchodem a „bezproblémovými“ surovinami. Meloni kritizovala dokonce i ony poměrně lehké protiruské sankce coby omezení

pro náš vlastní evropský trh, především potravinářský, a volala po jejich odvolání, nebyla ale – bohužel – sama. Obchod a levné suroviny dostaly přednost. Rusko to však pochopilo jako neschopnost se bránit, jako výzvu a otevřené dveře k dalším, ještě odvážnějším krokům. A ty na sebe nenechaly dlouho čekat.

Už v roce 2021 ukázalo Rusko svou převahu, kdy Evropě naznačilo, co ji může čekat. Zásobníky plynu, především ty, které jsme zcela nepochopitelně prodali právě do rukou ruských společností, zůstaly před zimou prázdné. Trh s energiemi pochopitelně zareagoval, ceny šly strmě nahoru, což se samozřejmě následně projevilo v peněžence každého Evropana. Vlády byly pod tlakem nespokojených evropských domácností, ale především kapitánů evropského průmyslu, který na zvýšené ceny energií reagoval zvýšením cen koncových produktů – rozjela se spirála zdražování, nespokojenosti a inflace. Evropské hospodářství silně oslabené pandemií Covidu dostalo další ránu. Byla to ale jen zkouška, předzvěst mnohem dramatictějších událostí.

V únoru roku 2022 Evropou otrásla neuvěřitelná zpráva. Po mnoha týdnech napětí, kdy se evropské rozvědky, tajné služby, armádní i vládní zmocněnci, zástupci NATO, novináři, analytici i mnozí další přeli o to, co znamená ono velké shromáždění ruských vojenských sil u ukrajinských hranic, ne příliš důsledně maskované jako vojenské cvičení, přišlo rozuzlení – pravdu měli ti, kteří už po mnoho měsíců, někteří i let, varovali, že se Rusko chystá rozpoutat na evropském kontinentu novou válku. V ruském pojetí „speciální vojenskou operaci“, která do tří dnů obsadí Ukrajinu, zemi, kterou ruská propaganda už dlouho předtím označovala jako zdroj vlastního ohrožení, jako zemi, která není schopná chránit ruskou menšinu, naopak, cíleně jí ubližuje (padala dokonce i slova o genocidě) a vlastně nutí Rusko k zásahu. Rusové počítali s tím, že se velmi chudá a vnitřně nesmírně oslabená Ukrajina, kde velké množství obyvatel mluví rusky a cítí určitou afinitu k bývalému sovětskému impériu, bez výraznějšího odporu vzdá a vydá své území Rusku. Putin byl přesvědčen, že Ukrajinu získá nejpozději do týdne, v Kyjevě dosadí proruskou vládu a ze země udělá další poslušné Bělorusko. Přepočítal se. Ukrajinci jsou hrdý národ, který si od Rusů už mnohé zkusil. Jejich země sice je chudá, zmítaná obrovskou korupcí, bojem různých oligarchů a jejich skupin, slabá, bez ochrany EU či NATO, ale přesto je svobodná a touží patřit na Západ, což se ukázalo jako neuvěřitelná síla, která dokázala ruské intervenční jednotky na mnoha místech zastavit. Nepodařila se především ta část invaze, která měla za úkol obsadit hlavní město Kyjev a dohnat vládu k předání moci. Prezident Zelenskyj, bývalý populární herec, (kterému se mnozí smáli, že byl zvolen do čela státu jen proto, že ve filmu ztvárnil právě postavu obyčejného rozhořčeného muže, učitele, jenž se stane úspěšným prezidentem, který konečně přinese do čela země lidskou slušnost, spravedlnost a selský rozum), není žádný státník a sesype se pod prvním nápoem. Nestalo se tak, ukázalo se, že Zelenskyj dokázal silného prezidenta nejen

4 Pro více informací: Acevedo Rafael A, Lorca-Susino Maria (2021), "The European Union oil dependency: a threat to economic growth and diplomatic freedom". *International Journal of Energy Sector Management*, Vol. 15 No. 5).

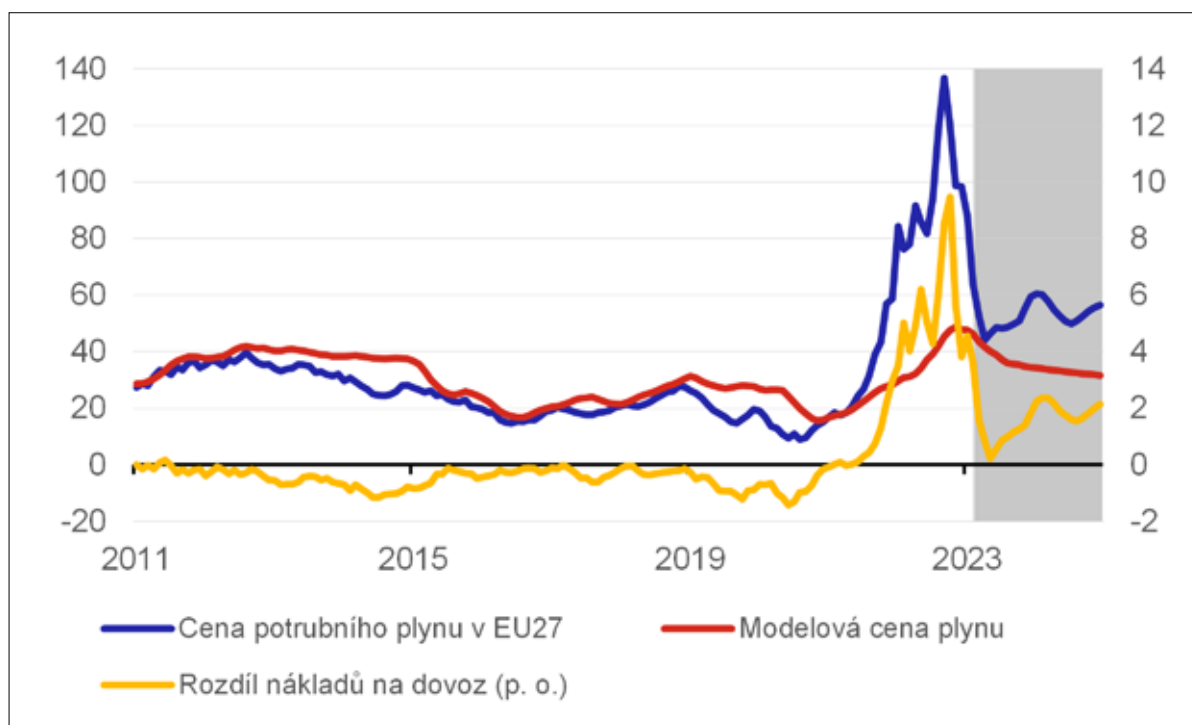
5 Publikace je k volnému stažení dostupná jako *The Curse of Empire and the Russian Lie*

zahrát ve filmu, ale že jím skutečně je. Ruská třídní „speciální operace“ trvá již čtvrtým rokem a Evropu řádně prověřila a stále prověřuje. Konec tohoto konfliktu je zatím v nedohlednu.

Vzpomeňme si ale na první dny invaze, na naprosto ostudné váhání, na dny, kdy vrcholní představitelé Evropské unie doslova mlčeli a snad i doufali, že se Putinovy jeho plány podaří naplnit a oni jen – co by mohli jiného dělat – projeví svoji nevoli a následně potvrdí status quo, který obsazením Ukrajiny vznikne. Evropa byla ochromena. Její reputaci tehdy zachránili představitelé takzvaného východního bloku, minimálně tedy část z nich, v čele s Polskem, Českou republikou a pobaltskými státy. Byl to český premiér Petr Fiala, polský premiér Mateusz Mazowiecki a slovinský premiér Janez Janša, kteří se jako první rozjeli do obklíčeného Kyjeva a podpořili ukrajinskou vládu i lid v jejich obraně. A byly to opět tyto země, ke kterým

se postupně přidávaly další, jež nakonec způsobily, že Evropská unie konečně začala vidět past, do které se svou opatrnou politikou zaměřenou na obchodní vazby dostala, a rozhodla se sjednotit za bezprecedentně napadenou zemí. Ruku v ruce to znamenalo také začít bojovat s nebezpečným ruským vlivem v rámci evropské energetiky a v neposlední řadě také s kybernetickými a propagandistickými vlivy, o kterých se zmíníme později.

Ceny energií okamžitě vylétly tak, že to vyděsilo snad úplně každého. Během pár týdnů byly na svých násobcích. Společný evropský energetický trh nebyl na takové bezprecedentní zvýšení cen vůbec připraven, a Brusel nedokázal najít žádné centrální řešení. Nakonec evropské špičky rozhodly, že si každá země svoji energetickou krizi nějak vyřeší sama a Evropská unie se bude snažit být k tomu nápomocná.

Evropský trh se zemním plynem během energetické krize - Zdroj Česká národní banka

Ke cti starého kontinentu, který máme někdy tendence považovat za příliš těžkopádný a pomalý, svědčí, že si s touto krizí dokázal poradit.⁶ (Alespoň zatím s její dosud nejvíce obtížnou fází.) Podařilo se poměrně rychle najít jiné zdroje strategických surovin, velkou pomocí byl dovoz zkapalněného plynu především ze Spojených států amerických, ale i například zvýšení těžby norských zdrojů, zvýšení dovozu z oblasti severní Afriky, Kataru a podobně. A také péče a rozšíření energetické infrastruktury, jako byla například velmi rychlá výstavba terminálů na přečerpávání zkapalněného plynu, rozšíření zásobníků či dobudování nových větví ropovodů. Mám na mysli především

ropovod TAL (Transalpinský ropovod), který z Itálie, konkrétně z přístavu v Terstu, směřuje do Ingolstadtu a z něj odbočkou do českých Neratovic. Tato cesta pomohla České republice odstránit se od doposud využívaného ruského ropovodu Družba postaveného ještě v rámci RVHP (Rady vzájemné hospodářské pomoci), který zásoboval především satelitní země pod ruským vlivem ve Střední Evropě. Některé země, mám na mysli především Maďarsko a Slovensko, však tyto kroky neudělaly a dosud jsou na ruské ropě téměř plně závislé, tato závislost se projevuje i na jejich politické orientaci (či naopak jejich politická orientace se projevuje na jejich dosud téměř

⁶ Přehled, jak se jednotlivé státy s touto krizí vyrovnaly, jaké byly ceny a jejich průběh je možné sledovat například zde Energetická krize sužuje Evropu. Co podnikly jednotlivé státy a jaké mají výsledky? | Srovnajto.cz

plné závislosti na ruských surovinách) a řadí je mezi nejvíce proruské státy podporující režim Vladimíra Putina, a to mnohdy proti zájmům Evropské Unie, kterou svými postoji doslova drží v šachu, zvláště v otázkách zavádění některých sankcí. Evropská unie jde, zcela správně, opačným směrem, vyhlásila postupně úplné odstříhnutí od ruských zdrojů a soustředila své síly na vlastní nízkoemisní energetiku.⁷

Zde je nutné vyzdvihnout, že zahraniční postoj a politika italské vlády i samotné Giorgie Meloni, se v tomto ohledu po napadení Ukrajiny velice proměnila. Itálie do značné míry opustila svůj postoj „obchod a energie především“ a italská premiérka dnes patří mezi nejhlasitější zastávce napadené Ukrajiny, odsuzuje ruskou agresi, a dokonce prohlásila, že se nenechá vydírat levnými energiemi (více o postojích premiérky nejen v této otázce bude zmíněno v následujících kapitolách). Rusko tedy do značné míry přišlo o evropské trhy pro své energie, a i když je do nějaké míry dokázalo částečně nahradit zvýšeným vývozem do Číny či Indie, je to nepochybně obrovská ztráta. Je však nutné dodat, že se tento obrovský výpadek zatím plně neprojevil na ruské ekonomice ani politice, protože ztrátu obdytíšť nahradila vysoká cena energií. Ovšem poté, co se trh postupně stabilizuje a ceny energií budou – doufejme – stále klesat, což je trend, který sledujeme v posledních měsících, skutečnou vážnost dopadů na ruské hospodářství, založené téměř výhradně na vývozu primárních nijak nezpracovaných surovin, teprve uvidíme.

I na tomto případu, a další budou následovat, je dobře vidět, že Rusko skutečně není standardní evropskou zemí, jakou jsme ji chtěli léta vidět. Tak obrovské ztráty v ekonomické oblasti, doprovázené neuvěřitelnými ztrátami lidských životů, infrastruktury, vojenské i jiné techniky, by nebylo možné v evropských demokratických zemích obhájit. Moskva však i přes tyto neuvěřitelné náklady ve válce pokračuje a nezdá se, že by se proti tomu kdokoliv uvnitř ruského státu jakkoliv výrazněji stavěl. Nevidíme občanskou nespokojenost, nezaznamenáváme – nebo jen velmi nesměle – protesty ruských průmyslníků, nevidíme snahy emancipace případné ruské opozice. Rusko tím pádem můžeme sledovat v celé jeho nahotě jako totalitní stát, kde vládne propaganda a lidé i opozice mlčí. Pevně věřím, že na tuto lekci z ruské „normálnosti“ a „demokratičnosti“ evropská zahraniční politika jen tak nezapomene a přizpůsobí se tomu, že Rusko skutečně – bohužel – rozumí pouze síle, že na dobrých vztazích, vzájemném obchodu, smlouvách, kooperaci a podobně mu vlastně nezáleží.

S tímto ruským postojem souvisí i další velmi důležitý bod, který formuje evropskou zahraniční i vnitřní politiku a který jsme – tak jako všechny předešlé body – dokázali trestuhodně dlouho přehlížet a podceňovat. Mluvím o dlouhodobém vlivu ruských dezinformací, o skryté a mnohdy i poměrně otevřené ruské kybernetické válce. Už dlouho se mluví o tom, že Rusko provozuje vůči evropským zemím tzv. hybridní válku. Tedy nikoliv válku otevřenou, tak jako v případě Ukrajiny a jiných zemí, ale válku skrytou, sofistikoanou a na první pohled těžko

odhalitelnou. Už delší dobu opět především země takzvaného východního bloku upozorňovaly, že v Evropě (ale nejen tam) působí, často pod pláštěm diplomatického pasu a práci na velvyslanectví, mnoho lidí spolupracujících s ruskými tajnými službami a že v Evropě páchají různé diverzní akce. Tyto akce mají za cíl především znejistit, rozvrátit evropskou společnost, mají za cíl uvrhnout ji do co možná největšího chaosu a nejistoty. Cílem je oslabit demokratické instituce, snížit či úplně vyrušit důvěru Evropanů v jejich instituce a systém vůbec. Na těchto aktivitách je nebezpečné především to, že nejsou vůbec snadno rozpoznatelné ani odhalitelné. Nemají za cíl podporovat nějakou konkrétní myšlenku, nějaký světonázor, naopak nabízejí mnoho různých názorů, mnoho pochyb, jejich cílem je zasypat protivníka roztodivnými informacemi tak, aby ztratil schopnost sledovat nějakou linii a něčemu věřit. Jako vhodná platforma může sloužit naprosto cokoliv, co podkopává autoritu, paradoxně například na první pohled pozitivní hodnoty jako důraz na vlastenectví, obranu rodiny, tradičních hodnot, pracovního trhu, ale také nejrůznější zájmové či dokonce náboženské či pseudonáboženské společnosti, ve kterých je podporován důraz na slovanství, boj proti upadající morálce, proti dekadenci prohnitého Západu. Demokratičtí političtí představitelé jsou osočováni, že nemyslí na „své lidi“, ale podporují nějaké cizáky – ať už jsou to ekonomičtí či váleční migranti nebo lidé jiných náboženských směrů. Rusko je pak stavěno do role země, kde je v tomto směru ještě „vše v pořádku“, kde panují hodnoty jako rodinná soudržnost, přátelství, morálka, víra... Na tuto notu se v minulosti chytlo velké množství lidí, politiky nevyjímaje. Mnohem náchylnější věřit tomuto narativu přitom byli ti, kteří se k podobným hodnotám skutečně hlásí – tedy strany spíše pravého spektra, lidé věřící, praktikující katolíci, lidé konzervativního zaměření. Italská konzervativní politička Giorgia Meloni a její politická strana Fratelli d'Italia nebyly výjimkou, naopak.

Tuto hrozbu ze strany Ruska jsme dlouho podceňovali a vlastně jí ani nebyli ochotni věřit. Zní to opravdu poněkud fantasticky – proč by to vlastně někdo dělal? Nepřijde nám to účelné a zavání to nějakými konspiračními teoriemi, se kterými si většinová vyspělá západní společnost – údajně – již dávno poradila. Odpověď proč to Rusko dělá, je pro nás na Západě poměrně obtížná, ale souvisí s tím, že říší Vladimíra Putina prostě nemůžeme považovat za společnost, která vychází se stejných hodnot a stejných základů jako západní země postavené na nedotknutelnosti osobního vlastnictví, svobodě jednotlivce, důvěře v právní stát a podobně. Rusko prostě funguje jinak, tato pravidla – pro nás fundamentální – tam neplatí. Rusko neprošlo osvícenstvím, po staletí postupně nebudovalo demokratické instituce, neposilovalo lidská práva...nevzdalo se své imperiální a kolonialistické povahy, naopak. Rusko je poslední zemí na světě, která má dosud své kolonie a jako na kolonie na ně také pohlíží. Ruským cílem je se zvětšovat a pomocí expanze „řešit“ své nesčetné vnitřní problémy. Jak řekl náš exprezident Václav Havel, Rusko má problém, protože neví, kde má své hranice. Ono je v podstatě nemá. Lepší než hledat důvod, proč tomu tak

⁷ Viz text: Jak Unie řeší energetickou krizi - Evropská komise

je, je s tím počítat a zařít se podle toho. V tomto konkrétním případě umět se ruskému vlivu bránit. Pevně věřím, že evropští představitelé již tuto hrozbu pochopili, zavnímali ji a budou ochotni jí přizpůsobit legislativu i bezpečnostní strategie.⁸ Italská vláda, slovy své představitelky Giorgie Meloni, na to prý připravená je. Úkolem nás všech pak je vyvracet dezinformace, argumentovat daty, nepropadat skepsi a nenechat se přesvědčit, že náš systém postavený na demokracii, osobní svobodě a vládě práva by bylo lepší nahradit čímkoliv jiným.

Další velkou a nesmírně komplikovanou kapitolou, kterou je potřeba zde alespoň nakousnout, je evropská snaha o dekarbonizaci ztělesněná myšlenkou definovanou jako Green Deal.⁹ Asi se všichni shodneme, že bezmyšlenkovité drancování přírodních zdrojů, nulová ohleduplnost ke krajině, půdě, vzduchu, čistotě vody, ať už v řekách či oceánech, je cestou do pekel. Pokud si zničíme naše životní prostředí, pokud vydrancujeme, co nás živí, nemáme žádnou budoucnost. Na druhou stranu, jako vše v našem životě, péče o životní prostředí musí mít nějaká pravidla, ale především hranice. Pokud budeme vše slepě poměřovat jen mírou vypuštěného oxidu uhličitého, velmi snadno se nám stane, že přehlédneme jiné závažné skutečnosti, nebo že si – ve snaze pomoci – naopak ublížíme. Rozhodnutí, která přijímáme, proto musí být promyšlená z různých úhlů pohledů, nesmí být ideologická, nesmíme ztrácet schopnost vidět v různých směrech a úrovních. Ač je rozhodně správné stavět se do pozice světového lídra v oblasti ochrany životního prostředí, jednoduchého udržitelného způsobu života, respektu, neplýtvání a podobně, některá opatření spojená s Green Dealem jsou chybná, či dokonce kontraproduktivní (příkladem budiž třeba takzvaná povinná biosložka v biopalivech, která vedla k celému řetězci dnes již prokázaných skutečností, které z takzvaných biopaliv dělají paliva minimálně stejně neekologická, jakými jsou ta původní). Podobně minimálně sporné jsou i tlaky na elektromobilitu, či překotné zavádění takzvané čisté energie. Dnes již víme, že například „čistá“ evropská energie vyrobená pomocí převážně čínských systémů solárních panelů jen přenesla „špinavou“ výrobu z Evropy do Asie, aby se nakonec zjistilo, že skutečná uhlíková stopa je celoplanetárně výrazně vyšší, než co se tímto postupem údajně uspořilo. Vůbec tento přesun „špinavé“ výroby na jiné místo planety, kde dlouhou dobu nerepektovali ani elementární zásady ochrany životního prostředí není možné nazvat jinak než naším evropským pokrytectvím.

To je však pouze jedna rovina. Druhá je spojená s konkurenceschopností našeho průmyslu, s udržitelnými cenami, zaměstnaností, zkrátka vším tím, co zajišťuje elementární sociální smír evropské společnosti. Příliš velký tlak na dekarbonizaci evropského průmyslu dává příležitost pronikat na naše trhy těm zemím, které takovými pravidly svázané nejsou. Na ochranu životního prostředí nemáme a nesmíme rezignovat. Navíc

je nutné si uvědomit, že nové technologie, vůbec nové myšlení „out of the box“ je také o příležitosti, o nových výzvách a pobídkách rozvoje a posunu celé společnosti, ale na druhou stranu to nesmí vést k rozvatům, k obavám a strachu lidí, jejich postupné radikalizaci, která může k moci vynést takové síly, které naopak veškeré podobné snahy obrátí vničeč. Je prokázáno, že nejvíce na ekologii myslí společnosti, které jsou bohaté. Je to logické, pokud vám velkou část života zabere zajištění vůbec základní obživy, je pro vás téma ekologie zcela nepodstatné (samozřejmě některé společnosti jsou díky svému způsobu života – pastevectví, výhradně vlastní produkce apod. přirozeně ekologické, ale o těch nemluvíme). Naše přílišná snaha může mít zcela opačný efekt a bohužel v poslední době jsme svědky toho, že také má. Příkladem může být odstavení německých jaderných elektráren, pro které nebyl jediný rozumný ekologický či ekonomický argument, důvodem byl pouze strach a ideologie a výsledkem je nedostatek energie, významný nárůst energie z těch nejméně čistých zdrojů, jako jsou uhelné a plynové elektrárny. Německo se uzavřením jaderných elektráren bylo ve zvýšené míře nuceno vrátit k elektrárnám uhelným. Ne podstatné jsou i velmi vážné problémy německého průmyslu, který byl ještě nedávno tahounem celé eurozóny, nicméně dnes se propadl, což ovlivňuje náladu na celém kontinentu (samozřejmě odstavení německých „jaderek“ je jen jedním dílem celé mozaiky, ale dílem výrazným a hlavně iracionálním). Velké problémy má německý automobilový průmysl, a nejen ten německý, přitom evropské automobilky byly ještě pár let nazpátek symbolem úspěchu, inovace a silného finančního zázemí, ovšem tlak na vývoj elektromobilů a opakované utahování šroubů v podobě nutnosti dodržovat stále přísnější emisní limity, tedy tlak na vývoj a zavádění nových prvků a přitom obrovský příliv „levných“ elektroaut z Číny, je postavil před velmi těžko řešitelný problém. Hodně by se dalo mluvit i o problematice nedostatku nezbytných látek (lithium, kovy vzácných zemin a podobně), které pro tuto průmyslovou transformaci nutně potřebujeme, ale které se v Evropě netěží, a i kdyby se tu nějaká naleziště našla, nelze předpokládat, že by evropská společnost, která preferuje ochranu životního prostředí, takovou těžbu odsouhlasila a na svém území snesla.

Prostě Green Deal je celý komplex velmi náročných otázek a ještě těžších odpovědí, který ovšem doposud zasahoval hlavně velký průmysl (například systém obchodování s emisními povolenkami EU ETS I),¹⁰ ale nyní začne přímo ovlivňovat i domácnosti, což nutně způsobí značnou nevoli. Systém EU ETS II,¹¹ který je naplánován od roku 2027 s možným odkladem na rok 2028 se bude týkat vytápění a dopravy. Dotkne se každé evropské domácnosti, a ačkoliv nyní nevíme, jak drahé tyto povolenky budou (jejich cena se bude tvořit na burze se základním principem poptávka, nabídka), už teď je zcela jasné, že zdraží základní potřeby pro život doslova každého Evropana. Pokud doposud EU

⁸ Více informací zde: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cybersecurity/>

⁹ Více informací v oficiální zprávě Evropské komise zde: Zelená dohoda pro Evropu - Evropská komise

¹⁰ Detailní přehled zde EU Emissions Trading System (EU ETS) - Climate Action - European Commission

¹¹ Více zde ETS2: buildings, road transport and additional sectors - Climate Action

ETS I „zpoplatňovalo“ přibližně více jak 30 % energií, EU ETS II bude zpoplatňovat dalších více než 40 %. Evropa tak ve svých ideálních představách bude regulovat zhruba 80 % potřebných energií s vizí energetické soběstačnosti a ekologičnosti (předpokládá se, že „drahé“ a díky povolenkám stále dražší energetické zdroje (typicky uhlí a plyn) se postupem času stanou natolik nevýhodnými, že budou nahrazeny dotovaným zdroji „čistými“ a lokálními – slunce, vítr, voda. Je to možné, ale minimálně cesta, která k tomu povede, bude náročná a zaplatí ji běžní evropští daňoví poplatníci, těžko říci, zda s tím jsou všichni v souladu. Je však

důvod domnívat se, že nikoliv. Revize a možná také zpomalení tohoto přechodu jsou proto rozhodně na místě. Ve hře je opravdu mnoho. Lidé se pod tíhou těchto shora diktovaných rozhodnutí mohou přiklonit ke stranám, které jim slíbí jednodušší a hlavně levnější varianty. Populistické, extremistické, podnikatelské strany jsou v Evropě rozhodně na vzestupu, stále více lidí volá po vládě „selského rozumu“ a „silné ruky“, přílišným tlakem na rychlé nepopulární změny, jejichž benefit je navíc mnohdy sporný, jen přiléváme olej do ohně. Cesta do pekla bývá dlážděna dobrými úmysly, nezapomínejme na to.

GIORGIA MELONI A STÍN FAŠISMU

Giorgia Meloni politickou kariéru de facto odstartovala již ve svých patnácti letech. Tehdy vstoupila do mládežnické sekce hnutí Movimento Sociale Italiano (MSI, Italské sociální hnutí), což byl neofašistický politický subjekt založený v prosinci 1946 v Římě. Mezi zakladatele patřili bývalí členové fašistického režimu a Republiky Salò, hlavní postavou byl Giorgio Almirante, bývalý funkcionář fašistické Italské sociální republiky. Dalšími postavami byli novinář, později poslanec a senátor Pino Romualdi a původně bankovní úředník, později tajemník MSI Arturo Michelini. Cílem MSI bylo po pádu Mussoliniho režimu sdružit bývalé fašisty. Romualdi reprezentoval radikálnější „neofašistické“ křídlo, zatímco Michelini stál spíše za snahou o institucionalizaci a umírněnější linii. MSI byla tedy příznaně postfašistická strana založená bývalými spolupracovníky Benita Mussoliniho. MSI se později transformovalo v Národní alianci (Alleanza nazionale, AN), která se snažila od přímého vlivu post fašistických osobností distancovat, ale stále nesla jejich dědictví. Je neoddiskutovatelné, že se Giorgia Meloni v mládí k neofašistickým idejím otevřeně hlásila. V roce 1996, bylo jí tedy devatenáct let, se objevila v televizním rozhovoru, kde označila Mussoliniho za „dobrého politika, nejlepšího, jakého Itálie měla za posledních 50 let“.¹² Rozhovor a také reportáž z práce mladých Italů inklinujících k extrémní pravici natáčela francouzská televize, Giorgia je v ní hlavní postavou, patrně i z toho důvodu, že její francouzština byla (a patrně i zůstala) na slušné úrovni. Později se snažila od fašismu spíše distancovat, přiznala chyby například v zavádění rasových zákonů.

V roce 2012 sama založila stranu Fratelli d'Italia (Bratři Itálie, FdI), která je sice nacionalistická a konzervativní, ale jakýmkoliv odkazům na fašismus se brání. V rozhovoru s Nicholasem Farrellem z *The Spectator* v červenci 2022 odmítla popis své politiky jako krajně pravicové, označila to za pomlouvačnou kampaň svých odpůrců a jako jeden ze svých vzorů uvedla britského konzervativního filozofa Rogera Scrutona.¹³ Její politika se podle jejích vlastních slov soustředí na ochranu italských tradičních hodnot, nacionalismus, silnou protiimigrační politiku a euroskeptické postoje. Meloni je nyní italskou premiérkou a její Fratelli d'Italia nejsilnější vládní stranou, která svoji nacionalistickou a silně konzervativní rétoriku zmírnila a klade důraz na ekonomickou stabilitu, zahraniční politiku (včetně podpory Ukrajiny v konfliktu s Ruskem) a otázky národní bezpečnosti. I když s její výhrou ve volbách a s nástupem do vlády

byly spojeny nemalé obavy, žádné obrození fašismu se nekonalo a Giorgia Meloni je dnes velmi respektovanou evropskou političkou. Ovšem pravdou zůstává, že v logu FdI zůstal odkaz na logo MSI, konkrétně takzvaný trojbarevný plamen. Italské fašistické symboly se odvíjely od ikonografie Benita Mussoliniho a jeho Národní fašistické strany (PNF). Mezi nejvýznamnější patří: Fasces, Fascio littorio – svazek prutů s vyčnívající sekerou, symbol římské moci a autority, který dal fašismu jeho jméno. Dále takzvaný římský pozdrav, zvednutá pravice, podobně jako nacistický pozdrav, ale historicky inspirovaný starořímskými legionáři. Následují takzvané černé košile (Camicie Nere), uniforma italských fašistických milicí, dále takzvaná liktorská sekera, která bývá součástí fasces, ale často je zobrazována samostatně jako znak síly a neústupnosti. Dále pak zkratka SPQR pro Senatus Populusque Romanus (Senát a lid římský), kterou fašisté používali jako odkaz na římskou tradici, Aquila (Orel) – původně římský orel často stylizovaný jako imperiální symbol moci a italského nacionalismu. Za fašistický symbol se považuje i Mussoliniho portrét či podpis a v neposlední řadě také heslo „Credere, Obbedire, Combattere“ – „Věřit, poslouchat, bojovat“ nebo nápis Dux, Duce. V Itálii jsou dnes tyto symboly buď zakázány, nebo regulovány, samotný fašismus je zakázán ústavou. Zmiňovaná Fiamma Tricolore – trojbarevný plamen, někdejší symbol strany Movimento Sociale Italiano (MSI) vznikl až po válce, zákonem tedy zakázán není, a proto její Fratelli d'Italia mohou používat.

Pro pochopení kontextu je totiž důležité poznamenat, že v Itálii na Mussoliniho éru existuje poněkud nostalgický pohled, který je v některých kruzích stále zcela relevantní. Tento jev je předmětem diskusí a analýz. Například v knize britského historika Paula Cornera *Mussolini v mýtu a v paměti*,¹⁴ která zkoumá, proč je fašismus v Itálii stále vnímán s notnou dávkou nostalgie a jaké jsou příčiny tohoto fenoménu, najdeme velmi zajímavé vhledy do italské reality. Mussoliniho éra kromě mnoha nezpochybnitelného zla totiž přinesla i podobně nezpochybnitelnou modernizaci a načas jako by Itálii vrátila odlesk její kdysi nesmírně slavné historie. Problém italského fašismu a jeho vnímání nejen v Itálii totiž nelze černobíle zúžit a rozhodně je třeba rozlišovat mezi italským fašismem a německým nacismem, se kterým ovšem Mussolini své síly nakonec spojil.

¹² Jedná se o výstup francouzské televize, konkrétně část pořadu *Soir 3 / France 3*. 1996: Giorgia Meloni „Mussolini était un bon politicien“ | Archive INA – YouTube

¹³ Is Giorgia Meloni the most dangerous woman in Europe? | The Spectator

¹⁴ Paul Corner, *Mussolini in Myth and Memory: The First Totalitarian Dictator*, Oxford University Press, 2022.

Spíše kuriozitou je pak fakt, že mezi výrazné tváře italské politiky i společnosti patří vnučka Benita Mussoliniho Alessandra Mussoliniová. V listopadu 2022 znovu získala mandát poslankyně Evropského parlamentu za stranu Forza Italia, když nahradila Antonia Tajaniho po jeho jmenování ministrem zahraničních věcí právě v kabinetu premiérky Giorgie Meloni. V květnu 2024 svoji kandidaturu do Evropského parlamentu opakovala, avšak nebyla zvolena. Alessandra byla členkou různých pravicových stran včetně již zmiňované Národní aliance (AN) a později Berlusconiho strany Forza Italia, v obou uskupeních byla Giorginou mediálně známější spolustraničkou. Přesto se Alessandra Mussoliniová v posledních letech od Meloni spíše distancovala, a v některých případech ji dokonce silně kritizovala, například kvůli postojům k právům žen a LGBTQ+ komunitě.

Alessandra je dcerou Romana Mussoliniho, třetího ze čtyř synů Benita Mussoliniho. Alessandřin otec byl slavný jazzový klavírista, její matkou je Anna Marie Vilani Scicoloneová, sestra Sophie Lorenové. Proto nepřekvapí, že se Alessandra kromě své politické kariéry v minulosti věnovala i herectví a tanci. Je tedy i poměrně známou postavou italského zábavního průmyslu. V letech 2020 a 2021 se zúčastnila například italské taneční soutěže Ballando con le stelle (česká verze Když hvězdy

tančí) a to jako soutěžící a později i jako porotkyně. Svou politickou kariéru doplňovala i aktivním působením v médiích, kde pravidelně vystupuje jako komentátorka a host v televizních pořadech věnujících se aktuálním společenským a politickým tématům.

Coby politička se nejprve profilovala jako nadšená vnučka svého dědečka a obhajovala politiku fašistické Itálie, především její modernizační snahy a práci pro „obyčejné pracující“. Italský fašismus totiž v sobě nese mnohé z rysů, které jsme v našem prostředí zvyklí spojovat spíše s ideologií komunistickou. Později se její pozice přesunula skutečně vlevo a například v roce 2023 kritizovala požadavek Evropského parlamentu, aby uvedla na identifikační kartě své pohlaví, což označila za diskriminační.¹⁵ Alessandra Mussoliniová se tak stala poněkud překvapivou, ale výraznou obhájkyní práv nejen italské LGBTQ+ komunity. Tato poměrně výrazná změna názorů ji přiblížila k levicovým italským uskupením a postavila proti politice Giorgie Meloni, která prosazuje tradiční rodinné hodnoty, staví se proti rodičovství osob stejného pohlaví, pokračuje v kritice „LGBT lobby“, drží se své konzervativní linie a tvrdí, že teorie o genderové fluiditě podřívají úlohu ženy-matky.¹⁶ Ve svém osobním životě je však Meloni, paradoxně, spíše vzorem feminismu.

¹⁵ Mussolini's granddaughter flies the LGBT flag

¹⁶ Tamtéž

DĚTSTVÍ A POČÁTKY POLITICKÉ KARIÉRY

Jak už jsem zmínila, Meloni se snaží držet svůj osobní život co nejvíce mimo pozornost veřejnosti. Ne vždy je to však možné. Itálie je kolébkou fenoménu paparazzi, takže neustálého honu za senzací není pochopitelně ušetřena ani italská ministerská předsedkyně, zvláště když mnohé detaily jejího osobního života jsou skutečně zajímavé a některé lze označit i za nepochybně pikantní.

Je o ní známo, že pochází z neúplné rodiny, vyrůstala pouze s matkou a sestrou Ariannou, a to ve známé římské čtvrti Garbatella, která je proslulá svojí lidovostí a velice osobitým charakterem. Meloni často zmiňuje, že ji tato stará, převážně dělnická čtvrť charakteristická činžovními bloky z éry Benita Mussoliniho ovlivnila. „*La Garbatella je moje čtvrť, ne proto, že jsem v ní po dlouhé roky žila, ale protože když člověk někde vyroste, vždy jej to ovlivní. Takové místo do člověka vtiskne způsob, jakým se staví ke světu.*“ („*La Garbatella è il mio quartiere non sono perché lì sono cresciuta e ho vissuto per lunghi anni, ma perché abitare in un determinato luogo non ci è mai indifferente, imprime dentro di noi uno certo modo di stare al mondo*“)¹⁷

Velmi důležitá věc, která – jak zmiňuje ve své autobiografické knize¹⁸ – výrazně ovlivnila její život, se stala již před jejím narozením. Matka, původně Sicilanka, která procházela krizí a nechtěla již žít ve svazku se svým tehdejším partnerem, Giorgiiným otcem, který pocházel ze Sardinie, velmi silně uvažovala o potratu. Nakonec se k němu neodhodlala, život dostal přednost. Tento fakt Giorgia zmiňuje jako fundament jejího vztahu k životu, dětem a rodině, argumentuje tím i ve vztahu k zákonu o potratu (zákon 194 o právu na potrat), který je trnem v oku některým jejím spolustraníkům i sympatizantům. Ona sama jej rušit nechce, domnívá se, že ženy mají právo se svobodně rozhodnout, ale klade důraz na výraznější pomoc ze strany státu, která by ženám v těžkých životních situacích, kdy mají pocit, že si dítě nemohou dovolit z ekonomických či sociálních důvodů, jejich situaci ulehčila. Její matka byla přesně takový případ, a přestože Giorgia vždy mluví o svém dětství jako o harmonickém a plném pochopení a lásky, nikdy nezapomene zdůraznit, že vyrostla ve velmi skromných podmínkách a že díky tomu rozumí lidem z nejnižších pater italské společnosti.

Otec rodinu opustil, když byla Giorgia ještě malá, později měl problémy se zákonem, byl i ve vězení. Nakonec úplně opustil nejen rodinu, ale i Itálii a žil v zahraničí. Giorgia si podle vlastních slov v dětství prošla šikanou a trpěla bulimií. Důvodem byl především vzhled – oblečení z druhé ruky a kila navíc. Ovšem dostupné rodinné fotografie i již zmiňovaná reportáž, kterou o ní natočila francouzská televize, ji ukazují spíše jako dívku velice pohlednou a zdravě sebevědomou. Sama Giorgia tvrdí, že veškeré problémy, kterými trpěla, zpětně hodnotí jako něco, co jí pomohlo najít sebe sama a zformovat svůj vlastní pohled na život.

Jistým únikem před realitou jí byl také kroužek kamarádů, kteří četli příběhy *Hobita* a *Pána prstenů*. Fantazijní svět jí v klíčových letech dospívání pomohl nést v mnohém nelehkou realitu a formovat pohled na svět. Okruh jejích přátel se do značné míry překrýval s kruhem mladých lidí, díky kterým se stala aktivní v rámci již zmiňovaného hnutí Movimento sociale italiano. Není žádným tajemstvím, že těmito přáteli se Giorgia oklopuje dodnes, mnozí z nich dnes zastávají vlivné funkce napříč italskou společností.

Další knihou, kterou uvádí jako pro svůj vývoj do značné míry formativní, je *Nekonečný příběh*, dílo z pera Michaela Endeho, které bylo podobně jako *Pán prstenů* taktéž zfilmováno. Giorgia dokonce v devadesátých letech založila vlastní festival, který existuje dodnes a jenž nese jméno dětského hrdiny této knihy – Átrej. Vyjádřila se v tom duchu, že Átrejův příběh je pro ni silnou inspirací svým bojem proti nihilismu, proti rozpínající se Nicotě. Zajímavostí je, že na jeden z ročníků tohoto festivalu měl být prý pozván i Steve Bannon, někdejší poradce Donalda Trumpa, jeden ze strůjců jeho politického úspěchu a také významná postava alternativní pravice v USA.¹⁹

Poměrně zajímavým faktem ze života Georgie Meloni je skutečnost, že jejím nejvyšším dosaženým vzděláním je – jak sama uvádí – jazykové lyceum. Přesněji řečeno však v letech 1990 až 1996 absolvovala střední školu s poměrně pozoruhodným názvem: IPSSEOA Amerigo Vespucci v Římě. Za akronymem IPSSEOA se skrývá Profesionální státní institut pro vinařské a gastronomické služby a hotelnictví, tedy v českém prostředí

¹⁷ Come ha fatto Giorgia Meloni ad arrivare a Palazzo Chigi: storia di un'ascesa politica

¹⁸ Giorgia Meloni, *Io sono Giorgia. Le mie radici le mie idee*, Rizzoli 2021

¹⁹ <https://denikalarm.cz/2022/09/mussolini-v-sukni-kdo-je-giorgia-meloni-a-jejji-bratri-italie/>

bychom řekli střední hotelová škola. Právě tato „nepřesnost“ jí byla často předhazována, v oficiálních životopisech si totiž své vzdělání mírně přikrášlila. I když se pochopitelně i na této škole vyučovaly cizí jazyky – konkrétně v jejím případě angličtina a francouzština, které skutečně ovládá na slušné úrovni – nejde o jazykový institut, ale o střední školu určenou pro pracovníky v gastronomii a hotelnictví. Proto i jí často udávány fakt, že „jazykový institut absolvovala na plný počet bodů“, je poněkud zavádějící. Dosažených 60 bodů z 60 možných, které lze u italské „maturity“ získat, a které Giorgia Meloni skutečně obdržela, bylo tedy spíše z praktických i teoretických dovedností v oblasti pohostinství.²⁰ Zvláštní je, že Meloni ve studiu nepokračovala, nepřihlásila se na žádnou z italských ani zahraničních univerzit, což bylo u mladé inteligentní ženy reprezentující jednu z vlivných italských mládežnických organizací poněkud překvapivé rozhodnutí. Ve svých raných životopisech v kolonce povolání uvádí, že je novinářka. Nepochybně psala nějaké texty do stranického tisku, velmi pravděpodobně i jinam, ale ve skutečnosti se však již ve velmi útlém věku prostě stala profesionální političkou.

Její osobní život je neoddělitelný od politické kariéry. Už jsem zmínila, že se v patnácti letech rozhodla zaklepat na dveře sídla Fronte della Gioventù, mládežnické odnože MSI ve čtvrti Garbatella, kde žila, a požádala, aby ji zapsali. Ve své knize popisuje, co bylo motivem, který ji k tomu vedl – byl to prý atentát na Paola Borsellina v roce 1992. Nevolila prý vědomě mezi pravici či levici, ale nepřehledná situace italské první republiky a akce *Mani Pulite* (Čisté ruce) ji inspirovala a přiměla, aby se osobně podílela na změnách. „*Movimento Sociale Italiano stálo zcela mimo krádeže a korupce, které se tehdy odhalovaly,*“ tvrdí Meloni.²¹ V této mládežnické organizaci se politicky vzdělávala, našla si přátele i druhý domov. Meloni v souvislosti s Fronte della Gioventù vždy důsledně mluví o „nové rodině“, kterou tímto získala, a z jejích slov zaznívá až posvátná úcta a také nedotknutelnost odkazu tohoto konkrétního uskupení. Říkali si „*banda di Atreju*“ podle již zmiňovaného dětského hrdiny knihy *Nekonečný příběh*. Do stejné skupiny patřil i Fabio Rampelli, Marco Marsilio, Andrea De Priamo, Carlo Fidanza, Francesco Lollobrigida – což jsou dnes členové národního a evropského parlamentu či významní regionální politici napojení na Fratelli d'Italia.

Ačkoliv někteří autoři označovali Národní alianci za postfašistickou stranu (Například známý odborník na dějiny fašismu – Griffin, Roger. 1996. „The ‚post-Fascism‘ of the Alleanza Nazionale: A Case Study in Ideological Morphology.“ *Journal of Political Ideologies* 1 (2): 123–45.), bylo její postavení v italském stranickém systému rodící se druhé republiky přece jen komplikovanější. Ve volbách 1994, kde kandidovala ještě pod značkou MSI, získala přes 13 % hlasů a stala se tak třetí nejsilnější frakcí v italském parlamentu po Berlusconiho *Forza*

Italia a post-komunistické Demokratické straně levice. Nejen, že se původním italským neofašistům o takovém výsledku po celé období první italské republiky mohlo jen zdát, ale AN se stala i součástí první Berlusconiho vlády. (Následující popis transformace MSI na AN se opírá o Ignazzi, Pierro, 1996. „From Neo-fascists to Post-fascists? The Transformation of the MSI into the AN.“ *West European Politics* 19 (4): 693–714.)

V době, kdy MSI do prvního Berlusconiho kabinetu vstupovala, zbýval pouhý rok do formálního dokončení proměny z neofašistické strany na přece jen konformnější stranu italské radikální pravice. Tato změna, korunovaná v roce 1995 změnou názvu na Národní alianci (Alleanza Nazionale, AN), proběhla pod taktovkou Gianfranca Finiho, který vedení strany převzal od neofašistického politického doyenů Girgia Almiranteho v roce 1987. Koncem 80. let byly všechny pokusy překonat politické ghetto, ve kterém MSI fakticky po celé období první italské republiky působila, zmařeny neschopností strany úplně se distancovat od své fašistické minulosti a tím i identity. Zpočátku se Finimu, který do čela strany nastoupil na italskou tradici ve velmi mladém věku 35 let, nedařilo prolomit tuto fašistickou identitu a vyvést stranu z izolace. V roce 1990 byl dokonce ve funkci předsedy vystřídán Pino Rautim. Rauti se pokusil stranu obnovit redefinicí fašismu. Ta měla spočívat ve zdůraznění, že fašismus není pravicovým, ale revolučním levicovým hnutím, které má co nabídnout levicově orientovaným voličům. Rauti se také důsledně vymezil proti údajnému agnosticizmu, hedonismu a konzumerismu západní civilizace. S tím souviselo i odmítnutí kapitalismu, EU a NATO. Možná by takové myšlenky našly posluchače v Itálii v době krize v eurozóně, ale na prahu zrodu druhé italské republiky už byl fašismus příliš nemoderní a nevábnou ideologickou nabídkou. Výsledkem byla velmi nízká podpora strany v komunálních volbách 1991, která donutila Rautiho rezignovat.

V červnu 1991 se do čela Národní aliance vrátil Gianfranco Fini. Poučen z předchozích neúspěchů, pokusil se nahradit značku MSI něčím novým a nabídnout MSI jako prostředek integrace italské krajní pravice. V roce 1993 začali čelní politici MSI hovořit o Národní alianci jako zastřešujícím deštníku, jehož osou by byla MSI a kolem níž by se soustředily další skupiny italské krajní pravice. To by samo o sobě nestačilo, ale v atmosféře boje proti korupci tradičních italských politických stran se MSI-AN podařilo v prosinci 1993 symbolicky zazářit v italských komunálních volbách. Sice nezískali ani jednu radnici některého z velkých italských měst, ale v Římě se Fini a v Neapoli Alessandra Mussolini dostali do druhého kola, kde sice prohráli s levicí, ale získali přes 40 % hlasů.

Najednou byla MSI-AN i pro umírněné strany vítanou partnerkou. Její potenciál vycítil a využil Berlusconi, který pro střední a jižní Itálii vytvořil koalici FI a MSI-AN nazvanou slibně Pól

20 Dal 1990 al 1996 studia presso l'istituto professionale "Amerigo Vespucci" di Roma, conseguendo il diploma di maturità linguistica con votazione 60/60. L'IPSSEOA - acronimo che definisce l'Istituto Professionale di Stato per i Servizi di Enogastronomia e Ospitalità Alberghiera.

21 „Il Movimento Sociale Italiano era del tutto estraneo alle ruberie e alla corruzione che venivano scoperte negli anni“. <https://www.editorialedomani.it/politica/mondo/giorgia-meloni-premier-chiude-il-trentennio-senza-politica-k729pgg7>

dobré vlády. Jak už víme, strategie zabrala a Národní aliance se vyšvihla do popředí italské politiky. Kombinace faktu, že MSI nebyla spojena s korupcí italské první republiky a že Fini se ukázal ve volební kampani jako stejně schopný televizní politik jako Berlusconi, katapultovala AN nahoru. V návaznosti na tyto úspěchy se aktivizoval i Fini. Dotáhnul organizační pohlcení MSI v Národní alianci a také dokázal přesvědčit kritickou masu svých spolustraníků, že je potřeba fašismus důsledně opustit a nahradit jej programem moderní nacionalistické a konzervativní pravice.

Strana, která ještě v roce 1992 oslavovala veřejně 70. výročí Mussoliniho převzetí moci, deklarovala v roce 1994 naprostou věrnost demokratickému politickému systému. Na sjezdu 1995 Fini jasně odsoudil rasismus a antisemitismus. V zásadě odmítavý postoj k liberální variantě demokracie přetrvál, ale cesta k dalšímu umírnění rétoriky a zejména posunu reálné politiky AN směrem k pravicovému mainstreamu započala už v polovině 90. let. V průběhu let 1995–2002 se AN vyprofilovala ve stranu, která plně uznala demokracii nejen jako hodnotu, ale také jako základ fungování politického systému. Stranu, která se opírá o nacionalismus, ale odmítá rasismus, stranu která je kulturně konzervativní, aniž by odmítala základní kontury moderní liberální společnosti a ekonomiky. (Tarchi, Marco. 2003. „The Political Culture of the Alleanza Nazionale: An Analysis of the Party's Programmatic Documents (1995–2002).“ *Journal of Modern Italian Studies* 8 (2): 135–81.) Od konce 90. let nemá smysl uvažovat o AN ani jako o fašistické ani jako o extrémně pravicové straně. A je dobré připomenout, že Giorgia Meloni prožívala svou politickou socializaci právě v tomto prostředí a právě v této době. Pokud cítila někdy nějaké sympatie k fašismu, byly v prostředí AN přelomu milénia jasně rozptýleny.

Podobně jako se proměnila celá strana, proměnilo se i mládežnické sdružení *Fronte della Gioventù* na *Azione Giovani*. Její středoškolskou odnoží byla *Azione Studentesca* (na univerzitách pak působila *Azione Universitaria*) a Giorgia Meloni, které bylo v té době sotva devatenáct, se stala jejím národním lídrem. Giorgia se k tomu vyjádřila tak, že jí tato přeměna přišla zcela přirozená a ihned pochopila, že AN je prostředkem, který jim umožní zvítězit a prosadit své ideje. A měla pravdu, od této chvíle se její kariéra rozjela zcela pozoruhodným tempem a dosud se nezastavila.

V roce 1998 byla zvolena na post *consigliera della Provincia di Roma* (radní pro oblast Říma), dnes již neexistující pozici v rámci samosprávy metropolitní oblasti Říma, kde působila až do roku 2002. V roce 2004, na kongresu ve Viterbu, byla zvolena na pozici sekretáře celé *Azione Giovani* a v roce 2006, v pouhých devětadvaceti letech byla zvolena poslankyní Parlamentu (*Camera dei deputati*) za *Alleanza nazionale*. Stala se dokonce místopředsedkyní parlamentu, přitom byla nejmladší poslankyní. O další dva roky později, v roce 2008, byla

ve čtvrté a poslední Berlusconiho vládě jmenována *ministra per la Gioventù* – ministryní pro mládež. Opět byla nejmladší ministryní v historii italských vlád.

Ve stejném roce došlo ale ještě k jedné velké změně, kterou Meloni tentokrát nenesla příliš dobře. Silvio Berlusconi se rozhodl, že celou italskou pravici sjednotí pod jednu stranu *Popolo della Libertà* (PdL). PdL vznikla jako snaha Berlusconiho vymanit se z krize voličské přízně, ve které se *Forza Italia*, nacházející se po volbách 2006 v opozici, dostala. (K vývoji PdL viz McDonnell, Duncan. 2012. *Silvio Berlusconi's Personal Parties: From Forza Italia to the Popolo Della Libertà*. *Political Studies* 61 (S1): 217–233) V listopadu 2007 spontánně v rámci milánského setkání se svými příznivci prohlásil Berlusconi, že vytvoří novou stranu PdL, která zahrne další strany napravo od politického středu. Překvapil tím nejen většinu svých spolustraníků, ale také předsedy jiných stran, na které tímto prohlášením mířil. Předseda AN Gianfranco Fini to nejprve zesměšňoval jako chytrý, ale laciný reklamní tah. Jenže dva měsíce poté padla levostředová vláda Romana Prodiho a Fini musel tlakem průzkumů veřejného mínění a blížících se voleb své postoje rázně přehodnotit. Udělal dobře, protože v dubnových volbách 2008 koalice PdL a Ligy severu získala téměř 47 procent hlasů a Berlusconi se stal opět premiérem. Gianfranco Finimu se odměnil funkcí předsedy dolní komory italského parlamentu.

Stalo se však to, co se stává, když se v jedné straně sejdou dva vyhranění a mimořádně ambiciózní politici. Vztahy mezi Berlusconiho a Finim byly od začátku napjaté. Protože byl formálně v čele strany Berlusconi, zaútočil Fini, který jej obvinil, že se náležitě nevěnuje budování organizace nové strany a potlačuje vnitrostraníckou demokracii. Fini boj proti Berlusconiho eskaloval, ale ocital se ve stále větší izolaci. Vytvořil v rámci PdL frakci *Budoucnost a svoboda pro Itálii* (*Futuro e Libertà per l'Italia*, FLI), která se v průběhu roku 2010 začala chovat jako protiberlusconijská opozice. V době, kdy si zuřící hospodářská krize vynutila pád Berlusconiho vlády a nástup technokratického kabinetu Maria Montiho, byla už FLI samostatná strana, která ovšem ve volbách 2013 zcela propadla a Fini odešel do politického důchodu.

Gianfranco Fini s projektem PdL ze začátku souhlasil, Giorgia Meloni ovšem nikoliv. Vyjádřila se, že zatímco přechod od MSI k AN jí připadl zcela přirozený, tímto krokem trpěla. Bála se, že se hlas AN v Berlusconiho superstraně rozpustí. Konec konců i u loga zmizel onen tříbarevný plamen. Ukázalo se, že její politický instinkt ji nezradil. Berlusconi skutečně ze všech stran, které pohltila jeho *Popolo della Libertà*, vytvořil víceméně jednotnou hmotu, kterou převálcoval jeho populismus. Tehdy se konec konců úsluví populistická či podnikatelská strana objevilo v evropských podmínkách vůbec poprvé a význam takových uskupení od té doby nejen v Itálii stále roste.

Znak Movimento Sociale Italiano, postfašistické organizace založené bývalými spolupracovníky samotného Benita Mussoliniho.

Znak strany Alleanza nazionale, kterou založil Gianfranco Fini, aby poněkud oslabil negativní postfašistické konotace tohoto pravicového uskupení

Znak Berlusconiho strany Il Popolo della Libertà, ve kterém Silvio Berlusconi sjednotil italskou pravici a dal jí silně populistický ráz

Znak strany Fratelli d'Italia, kterou spoluzaložila sama Giorgia Meloni, která je v současné době i její předsedkyní – do loga se opět vrátila Fiamma Tricolore.

Berlusconi, zpěvák na zámořských lodích, podnikatel v zábavním průmyslu, developer, mediální magnát, byl zakladatelem fenoménu populistické politiky, kterou dovedl téměř k dokonalosti. Nicméně i tato Berlusconiho vláda zatížená množstvím jeho vlastních skandálů padla a Meloni věděla, že chce něco jiného, toužila po návratu blíže ke kořenům. Společně s Guidem Crosettím a Ignaziem La Russa založila vlastní stranu, kterou nazvala podle prvních slov italské hymny Fratelli d'Italia – Bratři Itálie a do jejího znaku vrátila, jak již bylo uvedeno, i třibarevný plamen.

Giorgia Meloni neměla zájem o stále rozplizlejší Berlusconiho projekt, protože byla přesvědčená o nutnosti samostatné existence italské konzervativní pravice. Svou roli sehrály ale i politické motivy, protože Meloni byla aktivní i v rámci PdL a snažila se stranu otevřít větší vnitřní konkurenci, včetně konkurence o post jejího leadera. Vynutila si dokonce na Silvio Berlusconiho slib, že se otevřená volba nového vedení odehraje, ale brzy poznala, že Berlusconi nemíní tento slib dodržet. V prosinci 2012 proto Giorgia Meloni definitivně odešla z PdL a založila FdI. S odstupem času zdůrazňovala onen první motiv: „*Nakonec se nám to podařilo. S Bratry Itálie v bezpečí před jakýmkoli rizikem zániku – bez ohledu na možný volební zákon – jsme uspěli v obtížném a motivujícím úkolu zajistit historii italské pravice.*“ (Meloni, G., *Io sono Giorgia: le mie radici, le mie idee*, Milano, Rizzoli, 2021.)

Začátky strany, jak uvidíme, byly těžké. FdI však postupně budovala své regionální stranické struktury po celé Itálii a vliv předsedkyně na chod strany rostl. FdI není rozhodně stranou jediné ženy, ale k personalizaci jejího fungování kolem osoby Meloni jednoznačně došlo. Není se však co divit, celá italská stranická scéna současnosti je vysoce personalizovaná a osobnost charismatického leadera je pro úspěch prakticky jakékoliv strany naprosto klíčová. (Musella, Fortunato. 2020.

„The Personalization of Italian Political Parties in Three Acts.“ *Contemporary Italian Politics* 12 (4): 411–24.)

Konečně měla stranu, která se řídila podle jejích vlastních pravidel: „*Giorgia – donna – madre – cristiana – italiana*“, žena, matka, křesťanka, Italka. To bylo její volební heslo a zároveň červená nit, která prochází celým jejím politickým životem.

Úspěch ale rozhodně nepřišel hned, nechal na sebe dost dlouho čekat. Ve volbách roku 2013 získala pouhá 2 % hlasů. V následujícím roce se stala předsedkyní „své“ strany a zdálo se, že v její úspěch věří snad jen ona sama. V dalších volbách v roce 2018 získala sice dvojnásobek hlasů, který stačil na vstup do parlamentu, ale stále to byla pouhá 4 %. Dostala však přesto možnost spojit se do koalice a podílet se na vládě. Bylo to těžké rozhodnutí, protože mnozí v jejím okolí to považovali za úspěch, někteří možná za maximální možný zisk. Ustát tyto tlaky rozhodně nebylo jednoduché. Ale Meloni to odmítla. Bylo to zásadní rozhodnutí, které se vzápětí ukázalo jako velmi prozíravé. Výrazně jí to totiž odlišilo od všech ostatních. Přesvědčila tím voliče, že jí jde o prosazení programu a nikoliv o snahu vládnout a mít posty za každou cenu. To, že se rozhodla zůstat v opozici, jí také umožnilo bez zábran kritizovat veškeré kompromisy, kterých se koaliční vlády z povahy věci dopouštějí. Meloni tím na svoji stranu získávala stále více a více nespokojených, což jí v dalších volbách v roce 2022 přineslo fantastických a nečekaných 26 % hlasů. Ovšem čekal ji další nelehký krok – přechod od protestní strany ke straně vládní, která musí dělat i nepopulární rozhodnutí, a nutně tedy přijde o část svých sympatizantů. Tento přechod zvládla až nečekaně dobře. Obrousila hrany, posunula se více do středu, opakovaně „vysvětlovala“ a zjemňovala některé své příliš kontroverzní výroky a byla v tom přesvědčivá. V pouhých pětadvaceti letech se tak stala první ženou v čele italského státu.

SILVIO A GIORGIA

V předchozí kapitole již zaznělo, že v určitou chvíli Giorgio Meloni výrazně pomohl kontroverzní italský politik Silvio Berlusconi, který jí přidělil ministerský post ve své poslední vládě. Silvio Berlusconi jí nepochybně pomohl do nejvyšších pater politiky, ale nebyl to pouhý klientelismus, Meloni si to tvrdě odpracovala. Připomeňme, že již předtím se, bez viditelného Berlusconiho vlivu, dopracovala k funkci poslankyně a místopředsdkyně parlamentu. Opakuji to především proto, že mnohdy bývá její strmá kariéra spojována právě s Berlusconiem – politický komentátor Giovanni Orsina k tomu tehdy poznamenal, že bez Berlusconiho by nebyla Meloni – což mnozí převzali jako fakt. Ale Meloni již tehdy nepochybně něco znamenala, byla populární, „vládla“ vlivné mládežnické organizaci, byla poslankyní, měla určitou moc. Berlusconi jistě hrál dlouhodobě roli hlavního aktéra pravicové scény v Itálii a jeho koaliční politika a posílení pravicových subjektů (včetně Národní aliance, z níž Meloni vzešla) nepochybně vytvořily politické prostředí, v němž se politici jako ona mohli prosadit, to jsou ovšem širší souvislosti, nikoliv přímý vliv.

Jak již bylo zmíněno, v roce 2008 se Giorgia Meloni ve věku jednatřiceti let stala ministryní pro záležitosti mládeže, což byl dosud její největší politický úspěch na národní scéně. Berlusconi k ní tehdy přistupoval zcela v duchu svého přebujelého machismu jako ke své „holčičce“. Nebral ji příliš vážně, často o ní mluvil jako o „té maličké“ (la Piccolina), což prozrazovalo určitou náklonnost, ale mělo také jasně definovat jejich vztah. Giorgia Meloni mohla po nějakou dobu působit poněkud zakřiknutě (fotografie ze jmenování vlády ji skutečně zachycují v poněkud submisivním postavení), ale rychle našla pevnou půdu pod nohama.

Ve své pozici vzbudila relativně velká očekávání. Například program „*Diritto al Futuro*“ (Právo na budoucnost), jedna z hlavních iniciativ jejího ministerstva, měl investovat cca 300 milionů eur do propojení vzdělávání a trhu práce a do podpory mladých – poskytovat jim půjčky, podporovat jejich podnikavost, pomáhat při zakládání živností a firem, investovat do inovací a podobně.²² Meloni se snažila zavést různé výhody pro „*neo-impreditori*“ (nové podnikatele), bonusy pro pracovníky s nestandardními smlouvami, garance půjček a další povzbuzení. Snažila se také odstranit některé byrokratické překážky.

Pod jejím vedením vznikly také rozmanité iniciativy, které měly přivést mladé lidi ke kultuře a historii – například projekt „*Gioventù Ribelle*“ (Rebelující mládež). Ovšem právě tento projekt, videohra o italském Risorgimentu připravovaná k výročí sjednocení Itálie, nikdy nebyl dokončen a čelil kritice jak za kvalitu, tak i za financování, nebo i za to, že spíše působil jako pouhé PR. Podobná kritika se snesla i na zmiňovaný program „*Diritto al Futuro*“. Měl ambiciózní cíle, ale nedosáhl jich. Například fond, jenž měl poskytovat záruky na půjčky, jich ve skutečnosti poskytl jen velmi málo, online portály a platformy (např. *gioveainpresa.it*) měly jen málo praktického dopadu, nakonec to byly spíše jen informační či propagační nástroje než skutečná systémová podpora. Její práce byla médiem kritizována i za nedostatečnou transparentnost, opoždování se, nebo pro to, že část prostředků nebyla využita efektivně.²³ Berlusconiho vláda byla prostě populistická, slíbila všechno všem, splnila však velmi málo.

Berlusconi v politice vždy vystupoval velice neotřele a žoviálně. Jeho až neuvěřitelné kousky mnohdy obletěly celý svět. Za všechny připomeňme například jeho oblíbený a opakovaný vtípek, kdy při oficiálním focení státníků ostatní rozesmíval větou – „*Kdo mi to sahá na zadek?*“ Nebo neuvěřitelný moment, kdy se při oficiálním setkání s Angelou Merkelovou schoval za sloupek a pak na ni vybafl – „*kuku*“. Podle této scénky se pak Berlusconiho přístupu k mezinárodní politice začalo říkat „*kukupolitika*“. Berlusconi byl prostě především šoumen a bavič, nikdy v sobě nezapřel zpěváka na výletních lodích ani magnáta v šoubyznysu. Na druhou stranu tato odlehčená forma mu přinesla i značnou popularitu u určitého typu voličů a Meloni se jím občas inspirovala. Působila sice vždy mnohem usedleji a vážněji, ale i ona se „*proslavila*“ vtípkem na své ženství i přijetí, když v kampani postovala video se dvěma melouny v náručí. V roce 2012 ale došlo k rozkolu, Meloni opustila Berlusconiho stranu Il Popolo della Libertà a založila vlastní Fratelli d'Italia.

Když mluvíme o italské pravici, nelze vynechat ještě jedno jméno – Matteo Salvini. Jednu dobu se zdálo, že to bude právě on, kdo po Berlusconiem převezme štafetu pravicového či spíše populistického vůdce Itálie. Ovšem Matteo Salvini je opravdu velmi svérázná postava, kterou je poměrně těžké brát vážně a velmi jednoznačně, i když nonverbálně, to vyjádřil i sám Berlusconi. Jedno z jeho nejvíce virálních, ironicky humorných

²² Právě o tom byla i její již zmiňovaná kniha *Noi crediamo. Viaggio nella meglio gioventù d'Italia*, která ve dvanácti příbězích konkrétních mladých lidí popisuje, jak by bylo možné změnit vyhlídky na život italské mládeže. La Nazione | Giorgia Meloni e la meglio gioventù nel libro 'Noi crediamo' al Giardino delle Idee - Cultura

²³ https://roccarainola.net/tutti-i-flop-e-i-milioni-spesi-da-giorgia-meloni-come-ministro-della-gioventu/?utm_source=chatgpt.com#google_vignette

gest bylo, když během interview teatrálně otřel Salvinimu pot z čela. Toto gesto, které vyvolalo obrovské reakce, celkem jasně demonstrovalo, co si Berlusconi o Salvini myslel – snaží se, ale nemá na to, je prostě takový „upocení“. Salvini tomu následně „nasadil korunu“, když v mailu, který se dostal na veřejnost, prozradil, že se Meloni bojí. Jeho věta „*ona má čísla*“, která reflektovala vzestup preferencí FdI, opět obletěla Itálii a byla předzvěstí toho, co se skutečně stalo – Giorgia Meloni oba své „kolegy“ ve volbách porazila.

Při sestavování vlády po zářijových volbách 2022 byl Berlusconi přistižen, když při jednání v Senátu napsal lísteček, že je Meloni „arogantní, útočná a panovačná“ a doplnil, že s ní „není možné vyjít“. („*Comportamento arrogante, offensivo, nessuna disponibilità al cambiamento, è una con cui non si può andare d'accordo*“). Jeho poznámky se nechtěně (nebo možná naopak cíleně) dostaly do médií a Meloni na to poměrně ostře odpověděla: „*Chyběl tam jeden bod: Nejsm vydíratelná.*“ („*Mi pare che mancasse un punto però a quelli elencati da Berlusconi, che non sono ricattabile*“). Sociální sítě nato okamžitě zareagovaly hastagem #NonSonoRicattabile, který Giorgii výrazně pomohl odpoutat se od automatického spojení s nyní už značně neoblíbeným Berlusconim proslulým svými skandály a aurou člověka, který

si může koupit nebo zavázat naprosto každého.²⁴ Z Giorgie se postupně začala stávat politička, kterou mohlo respektovat nebo alespoň méně nenávidět stále větší množství lidí. Napětí mezi Berlusconim a Meloni však brzy přešlo a oba politici se alespoň navenek snažili spolu vycházet. Navzdory těmto konfliktům se oba lídři setkali, aby urychleně sestavili vládu; společně prohlásili, že chtějí silné, soudržné vedení země, které bude mít své jasné formulované cíle. Berlusconi brzy tvrdil, že má s Meloni „*loajální a srdečný*“ vztah, „*i když je mladá, má mnoho zkušeností a byla dobrá ministryně v mé vládě: je houževnatá, je odhodlaná*“. („*Pur essendo giovane ha molta esperienza ed è stata un buon ministro nel mio governo: è tenace, è determinata*», «*con Giorgia Meloni c'è un rapporto leale e cordiale da molti anni, del resto fra noi del centrodestra il rapporto è questo, cordiale collaborazione pur nelle differenze*“).²⁵ Přidala se k němu i Berlusconiho dcera Marina Berlusconiová, která veřejně prohlásila: „*Velmi si jí vážím. Pokládám ji za schopnou, konzistentní, konkrétní... Velmi si jí také cením jako ženy.*“ („*Stimo molto Giorgia Meloni. La trovo capace, coerente, concreta. La apprezzo sul piano politico e la apprezzo molto anche come donna, ancor più in questi giorni*“).²⁶ Je jasné, že mezi Meloni a Berlusconim šlo o víc než jen o politickou alianci – existovala mezi nimi i silná dávka osobního napětí, rivality, ale i vtipu a uznání.

24 #NonSonoRicattabile: per i social Giorgia Meloni batte Silvio Berlusconi | Vanity Fair Italia https://www.vanityfair.it/article/giorgia-meloni-non-sono-ricattabile-silvio-berlusconi?utm_source=chatgpt.com

25 https://mediasetinfinity.mediaset.it/news/mediasetinfinity/fuoridalcoro/silvio-berlusconi-giorgia-meloni-rapporto-leale_SE000000000632_tn36353?utm_source=chatgpt.com

26 https://www.ilsole24ore.com/art/marina-berlusconi-retrosceca-inventati-stimo-meloni-trovo-capace-coerente-e-concreta-AFMpWnNB?utm_source=chatgpt.com

RODINNÝ ŽIVOT

Meloni byla v minulosti několikrát v médiích „vláčena“ v souvislosti se svým (nyní již bývalým) partnerem Andreou Giambrunem, italským novinářem a moderátorem. O něco mladší Andrea je na první pohled typický italský elegán. I on si hlídá své soukromí, není aktivní na žádné sociální síti (má sice účet, ale neveřejný). Pracuje pro mediálního giganta Mediaset, tedy společnost, kterou založil a vlastnil již zmiňovaný Silvio Berlusconi. Dvojice se potkala ve studiu, když Meloni byla hostem pořadu *Quinta Colonna* (Pátá kolona), který moderoval i vymyslel právě Andrea Giambruni. Jejich setkání mělo poměrně humorné i pikantní pozadí. Giorgia přišla do studia velmi vyčerpaná, unavená a hladová. Během reklamní pauzy se pokusila rychle sníst banán, ale kamery se už spustily a reálně hrozilo, že se na obrazovce objeví Giorgia s banánem v puse. Andrea v tu chvíli pohotově zasáhl a situaci zachránil. „*To by ještě chybělo, aby se Meloni objevila s banánem, uměl jsem si představit, co by nastalo. ... Tehdy se naše oči potkaly nějakým jiným způsobem, byl to jen okamžik, ale od té chvíle se něco změnilo...*“, („*Io mi precipito e gliela strappo di mano anche con una certa foga, ci manca la Meloni in diretta con una banana, Non so dire, i nostri occhi si incrociano in modo strano, è stato un attimo*“), vyprávěl později.²⁷ Po tomto setkání se začali scházet a brzy oznámili oficiální partnerství. Jednu dobu se spekovalo i o tajné svatbě – to když Andrea Giambruno na otázku, kdy se konečně vezmou, odpověděl v tom smyslu, že se třeba už dávno vzali, tajně a nikomu to neřekli. Ale šlo jen o humor, nikdy sezdání nebyli a nic na tom nezměnilo ani narození jejich jediného dítěte, dcery Ginevry.

Zajímavý je fakt, že Giorgia a Andrea mají poměrně odlišný názor na politiku. Přestože Andrea pracuje pro mediální dům Mediaset, opakovaně deklaroval, že on sám volí levice a že je velice liberální, co se týče vztahu k LGBT komunitě i užívání lehkých drog. „*Můj partner je levičák. Ačkoliv si myslím, že ve volbách dá hlas mně. Hodně často diskutujeme o homosexuálech, etických otázkách nebo třeba o legalizaci lehkých drog. Nedíváme se na to stejně,*“ („*Il mio compagno è di sinistra, adesso penso che voterà per me alle prossime elezioni. Discutiamo sui gay, sui temi etici, sulla legalizzazione delle*

droghe leggere. Non la pensiamo nella stessa maniera“).²⁸ potvrdila Meloni.

Přesto si Andrea vysloužil poměrně ostrou kritiku právě z řad levicově orientovaných voličů, když ve svém pořadu nabádal dívky, aby se neopíjely a byly opatrné, zvažovaly, zda nechodí na nebezpečná místa, protože se pak mohou snadno stát obětí znásilnění či jiných trestných činů.²⁹ Byl obviněn z takzvaného *victim blaming*, tedy z obviňování oběti, že si za své problémy může sama. Na jeho slova ostře reagovala senátorka za středolevicovou opoziční Demokratickou stranu (PD) Cecilia D'Elia. Nechala se slyšet, že Giambruno a Senaldi (jeho partner v debatě, při které tato slova zazněla) „*si nemůžou pomoci, aby z něčeho nevinili ženy*“ a pokračovala, „*nechodte ven samy, nechodte tam, kde je tma, neoblekejte se vyzývavě, ale to všechno už není přijatelné, když to dívka přežene s pitím, může očekávat bolest hlavy, ne znásilnění,*“ dodala a vyzvala premiérku Meloni, aby se od výroků svého partnera distancovala.

Giambruno obvinění odmítl. Tvrdil, že jeho slova byla vytržena z kontextu a zneužita k vyvolání mediální hysterie. Hájí se, že nikdy neřikal, že muži mají právo znásilnit opilé ženy. „*Někteří politici se chytají falešných titulků a volají po mém odvolání z televize. Ale z jakého důvodu? Za to, že jsem mladým lidem řekl, aby nebrali drogy?*“³⁰ Tato aféra vedla k rozsáhlé mediální i politické reakci. Giorgia Meloni se ho veřejně zastala s tím, že jeho slova byla hrubě špatně interpretována – a připomněla radu, kterou prý běžně dávají italské matky, tedy „*mít oči otevřené a hlavu na ramenou*“ („*Occhi aperti e testa sulle spalle*“).³¹ Giorgia Meloni se svého partnera zastávala i v mnoha jiných situacích, vždy zdůrazňovala, že je gentleman a skvělý táta a že s ním se jí daří odpočinout si od politiky.³²

Nicméně je pravda, že její soukromý život neodpovídal příliš jejím politickým proklamacím. Ačkoli je horlivá zastánkyně tradiční rodiny a deklaruje se jako věřící katolička, nikdy se nevdala a její jediný dítě je nemanželské. Navíc Andrea Giambruno byl vícekrát minimálně podezřelý z toho, že Giorgia není jeho jedinou vyvolanou. Vaz mu ovšem zlomilo dost neuvěřitelně

27 https://www.vanityfair.it/article/chi-e-andrea-giambruno-compagno-giorgia-meloni-first-gentleman?utm_source=chatgpt.com

28 https://www.iltquotidiano.it/articoli/chi-e-andrea-giambruno-i-fuorionda-le-gaffe-in-tv-su-donne-e-clima-la-rottura-con-la-premier-nei-social/?utm_source=chatgpt.com «Stavolta Andrea voterà per me». https://www.vanityfair.it/article/chi-e-andrea-giambruno-compagno-giorgia-meloni-first-gentleman?utm_source=chatgpt.com

29 Bylo to konkrétně v pořadu *Diario del Giorno* odvysílaném dne 28. srpna 2023 na kanálu Rete 4.

30 https://www.seznamzpravy.cz/clanek/zahranicni-vyhybejte-se-piti-radil-partner-italske-premierky-obetem-znasilneni-236169?utm_source=chatgpt.com

31 https://www.vanityfair.it/article/difesa-giorgia-meloni-giambruno-stupri?utm_source=chatgpt.com

32 https://www.vanityfair.it/article/chi-e-andrea-giambruno-compagno-giorgia-meloni-first-gentleman?utm_source=chatgpt.com

video natočené bezděčně během reklamní pauzy. Byl na něm zachycen, jak si sahá do rozkroku a své zadané kolegyni nabízí skupinový sex.³³

Okamžitě po tomto skandálu se začaly šířit konspirace, zda únik záznamu kamer mimo živé vysílání nebyl pokusem zdiskreditovat samotnou Meloni. Je fakt, jak již bylo zmíněno, že Andrea Giamb Bruno pracoval pro společnost Mediaset, která je spojena se stranou Silvia Berlusconiho a záběry byly uveřejněny v jejich velmi sledovaném pořadu *Striscia la Notizia*, což je satirický televizní program na Canale5. *Striscia la Notizia* je velice populární, je pevnou součástí italského mediálního prostoru již od roku 1988, jde o svého druhu parodii na hlavní večerní zprávy, v jejichž čase se i vysílá, coby „reportéři“ v něm ale vystupují komici. Nicméně takové chování je skutečně za hranou a pobouřeným reakcím se lze jen těžko divit. Samotná Meloni byla ze skandálu nejprve otřesena, poprvé se například osobně nezúčastnila kongresu své strany, poslala jen videozdravici, jejímž hlavním poselstvím bylo – „*I já jsem jen člověk*“.³⁴ Po počátečním šoku se však následně zachovala obdivuhodně statečně.

„Můj vztah s Andreou Giamb Brunem trval téměř deset let, nyní končí. Děkuji mu za nádherná léta, která jsme spolu prožili, za to, že jsme spolu překonali mnoho těžkostí, ale hlavně za to, že mi daroval to nejdůležitější v mém životě, naši dceru Ginevru. Naše cesty se již rozešly a nyní je čas se podle toho zachovat. Uchováme si, co jsme byli, zachováme naše přátelství a budeme za každou cenu bránit naši sedmiletou holčičku, která miluje jak svoji matku, tak svého otce, já jsem toho svého milovat nemohla. Víc k tomu nemám co říct.“

P. S. At' si všichni ti, kteří doufali, že mě oslabí a raní, zapamatují, že ačkoliv kapky mohou narušit kámen, kámen stále zůstane kamenem, ale kapka je jen voda.“

„Our paths have diverged for some time, and the time has come to take note of it. I will defend what we were, I will defend our friendship, and I will defend, at all costs, a seven-year-old girl who loves her mother and loves her father, as I was unable to love mine. I have nothing else to say about this.“

*PS. all those who hoped to weaken me by hitting me at home should know that however much the drop may hope to dig out the stone, the stone remains stone and the drop is only water.“*³⁵

Malá Ginevra, která se narodila v roce 2016, měla v době, kdy se její matka stala premiérkou Itálie, teprve šest let. První žena v této pozici, navíc svobodná matka s malým dítětem, to byla nejen v Itálii skutečně mimořádná situace. Giorgia v jedné

z předchozích kampaní – na pozici starostky Říma – prolomila i další dosud nevídané italské tabu – kampaň vedla těhotná. V „testování“ italské společnosti, která často chápe roli matky jako „být doma s dětmi“ pokračuje i nadále. V minulém roce například vzala dceru s sebou na pracovní cestu do Asie. Nejen Itálii pak zaplavily fotografie, jak italská premiérka na oficiální návštěvě Číny vystupuje z letadla a za ruku drží svoji tehdy osmiletou dcerku. Vzbudilo to velké emoce od nadšení po silnou vlnu kritiky. Giorgia na to reagovala tím, že chce ukázat ženám, že práci a mateřství je možné skloubit.

„Malá mi prozradila, že pokaždé, když sfoukává svíčky, přeje si, aby mohla více času trávit se mnou. Moc mě to dojalo. Je sice pravda, že záleží více na kvalitě společně stráveného času než na kvantitě, ale je to relativní, děti vás chtějí mít co nejvíce u sebe, protože i když jim zajistíte, že se bez vás mají krásně, chtějí s vámi ty radosti sdílet.“

*„Mi ha scritto un biglietto nel quale mi diceva che ogni volta che spegne le candeline esprime il desiderio di passare più tempo con me. Mi ha fatto sentire molto in colpa» «Di solito si dice che non sia una questione di quantità del tempo che passi con i figli, ma di qualità. Io penso che sia vero in astratto, ma non nel concreto. I bambini vogliono, giustamente, che tu ci sia quando accade qualcosa che li emoziona, perché la felicità ha bisogno di essere condivisa“.*³⁶

Patrně i z tohoto důvodu se rozchod rodičů nakonec obešel bez velkých emocí, přestože, jak Meloni často zdůrazňuje, nikdy se k sobě s Andreou nevrátí jako partneři, vždy budou rodiče, kteří milují svoji dceru a nechtějí, aby si musela vybírat mezi jedním či druhým. Svá slova dokládají i činy, často jsou vidět na společných akcích a i po rozchodu spolu tráví letní dovolenou.³⁷

Je pravděpodobné, že poněkud netypický, ale vcelku harmonický osobní život, v němž Meloni klade důraz na vztahové hodnoty a právo na vlastní cestu, je jedním z faktorů, který jí (nejen) v Itálii zajišťuje relativně vysokou podporu. Na druhou stranu je však konfrontována i s tím, že její osobní život málo koresponduje s jejími politickými deklaracemi. Bývá opakovaně vyzývána, zda by například nebylo dobré na základě vlastní zkušenosti přiznat, že i neúplná rodina může být skutečnou rodinou, a že tedy i rodina, kde jsou dvě matky či dva otcové, může být plně funkční. V reálném životě je vzorem feminismu, v politickém pak konzervativní zastánkyní tradic postavených na katolických hodnotách.

33 <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-italska-premierka-se-rozesla-s-partnerem-televizni-moderatorce-nabizel-skupinovy-sex-40447866>

34 "I'm sorry to not be with you in person, but I too, am human," said Ms Meloni, 46, speaking via video link to a conference held by her party Brothers in Italy celebrating a year in power. https://www.reddit.com/r/europe/comments/17e2vbn/i_too_am_human_says_giorgia_meloni_as_she_takes/?utm_source=chatgpt.com

35 Osobní stránka Meloni na platformě X

36 <https://www.vanityfair.it/article/giorgia-meloni-vacanze-figlia-ex-andrea-giamb Bruno-padre-migliore-che-potessi-desiderare-per-ginevra>

37 <https://www.vanityfair.it/article/giorgia-meloni-vacanze-figlia-ex-andrea-giamb Bruno-padre-migliore-che-potessi-desiderare-per-ginevra>

ITÁLIE JAKÁ JE

Než se podíváme na mimořádně úspěšné mezinárodní působení Giorgie Meloni, musíme se chvíli zastavit u vnitropolitického a ekonomického kontextu jejího vládnutí. Meloni je v čele vlády něco málo přes tři roky (od října 2022), a je tedy jasné, že za tu dobu nemohla vyřešit všechny problémy a bolesti, kterými současná Itálie strádá. Je však dobré alespoň stručně si připomenout, v jakém stavu se Itálie dvacátých let nachází, abychom si uvědomili rozsah problémů, jimž musí každá italská vláda čelit.

Ohlédneme-li se za politickým vývojem v posledních dvou desetiletích, vidíme akceleraci proměny italské stranické politiky. V době, kdy v roce 2008 nastupoval už zmiňovaný Berlusconiho kabinet, se pořád zdálo, že italská politika bude souborem dvou zavedených a stále více integrovaných bloků, respektive stran: pravicové PdL a levicové Demokratické strany (Partito democratico, PD). Jenže ekonomická krize a paralelně probíhající skandály obklopující Berlusconiho (daňové úniky, korupce, Rubby-gate a nakonec odsouzení Berlusconiho) otevřely prostor novým hráčům. Po intermezzu technokratického kabinetu odborníků, který pod vedením Maria Montiho dělal nutné, ale nepopulární ekonomické reformy, přišly volby 2013. V těchto volbách získalo více než čtvrtinu hlasů radikální a velmi populistické protestní Hnutí pěti hvězd (Movimento cinque stelle, M5S), jehož mediální tváří byl komik Beppe Grillo a jež přitahovalo voliče odmítnutím všech existujících etablovaných stran. V letech 2013–2014 vládla velká koalice PD a PdL Enrica Letty. Když Lettu vystřídal ambiciózní Matteo Renzi, zdálo se, že jeho vláda má sílu nejen na další ekonomické reformy, ale i na razantní změny italského politického systému, které jej měly racionalizovat a rozhybat. Jenže Renzi se svým referendem o oslabení role Senátu a novém volebním systému neuspěl. Levicová koalice se protrápla až k volbám 2018, v nichž Hnutí pěti hvězd dosáhlo takřka třetiny odevzdaných hlasů a za pomoci stoupající hvězdy italského krajně pravicového populismu Mattea Salviniho vytvořili výrazně euroskeptickou a populistickou vládu. Ta padla sice již za rok, ale ani nová koalice PD a M5S si nevedla o moc lépe. V roce 2021 ji smetl covid a po krátkém intermezzu úřednické vlády Maria Draghiho přišly volby 2022 a vítězství Giorgie Meloni.

Vidíme tedy, že italská politika je poměrně nestabilní, dochází nejen k přelivům voličské přízně, ale i k poměrně významným změnám italského stranického systému. To italská ekonomika, respektive její trendy, jsou stabilnější. Uvidíme však, že to nemusí být nutně dobrá zpráva.

Italská ekonomika dostala velmi tvrdou ránu v důsledku krize v eurozóně. Jedním z důvodů, proč krize udeřila tvrdě v Itálii a dalších zemích jižní Evropy, byla zanedbaná strukturální

modernizace italské ekonomiky. Itálie patřila k zemím, které byly původně spíše ekonomickými periferiemi Evropy. Po vstupu do ES/EU zažila Itálie dekady ekonomické modernizace a růstu, ale zároveň ve společnosti přežila řada jevů, které neodpovídaly podmínkám nejvyspělejších západních ekonomik EU, jako je vysoká míra korupce, slabá daňová morálka (připomeňme, že jedním z těch, kdo se v podstatě chlubil svou schopností vyhýbat se placení daní, byl italský premiér Silvio Berlusconi), neefektivní státní správa, rozsáhlá černá či šedá ekonomika atd. Krize nejen zvýšila dramaticky veřejný dluh a nezaměstnanost, ale také snížila podporu italské veřejnosti vůči samotné evropské integraci. Zatímco dlouhodobě patřila Itálie k nejvíce euro-entuziastickým státům, poklesl v polovině druhého desetiletí podíl občanů podporujících evropskou integraci na pouhých 50 procent. (Anderson, Christopher J., & Hecht, Jason D. (2018). The preference for Europe: Public opinion about European integration since 1952. *European Union Politics*, 19(4), 617–638.)

Italská ekonomika je z hlediska svého objemu samozřejmě stále velká a významná. Představuje třetí největší ekonomiku v rámci EU po Německu a osmou největší světovou ekonomiku, která je větší než ekonomika Ruska nebo Kanady. Itálie však není už několik desetiletí v dobré hospodářské kondici. Vstup do eurozóny v letech 1999–2002 sice zastavil velkou a endemickou inflaci italské liry, ale přetrvává spousta strukturálních problémů, které dělají italským politikům a ekonomům vrásky na čele. Itálie je země stárnoucí populace, dlouhodobě velmi nízkého hospodářského růstu, země potýkající se s ilegální migrací i výrazným zadlužením veřejných financí. Aby mohla současná italská ekonomika růst, potřebovala by vyšší produktivitu pracovní síly, více dobře kvalifikovaných zaměstnanců a obecně více zaměstnanců, kteří by kompenzovali úbytek pracovní síly a ekonomické důsledky stárnutí populace.

Italská ekonomika roste už několik desetiletí velmi pomalu. Nepočítáme-li prudký pokles skoro o devět procent v důsledku pandemie a na něj navazující takřka pětiprocentní růst, Itálie neroste vyšším průměrným tempem, než je jedno procento ročně od začátku 21. století. OECD předpovídá pro rok 2025 pouze 0,6 procentní nárůst HDP a pro rok 2026 nárůst o 0,7 %. To je velmi nízké tempo, navíc v podmínkách, kdy začaly mírně růst reálné mzdy, nezaměstnanost je na italské poměry mimořádně nízká (6 %) a kdy je italský ekonomický růst podporován mohutně z prostředků post-covidového Národního plánu pro obnovu a odolnost EU. Vláda Giorgie Meloni se snaží relativně úspěšně konsolidovat veřejné finance, avšak italský průmysl stagnuje a italský export klesá. Daří se však snižovat deficit veřejných financí, který se dlouhodobě pohyboval kolem 130 procent hrubého domácího produktu, v roce 2020 kvůli

pandemii covid-19 dosáhl přes 154 % HDP a v současné době se opět pohybuje kolem 134 % HDP.

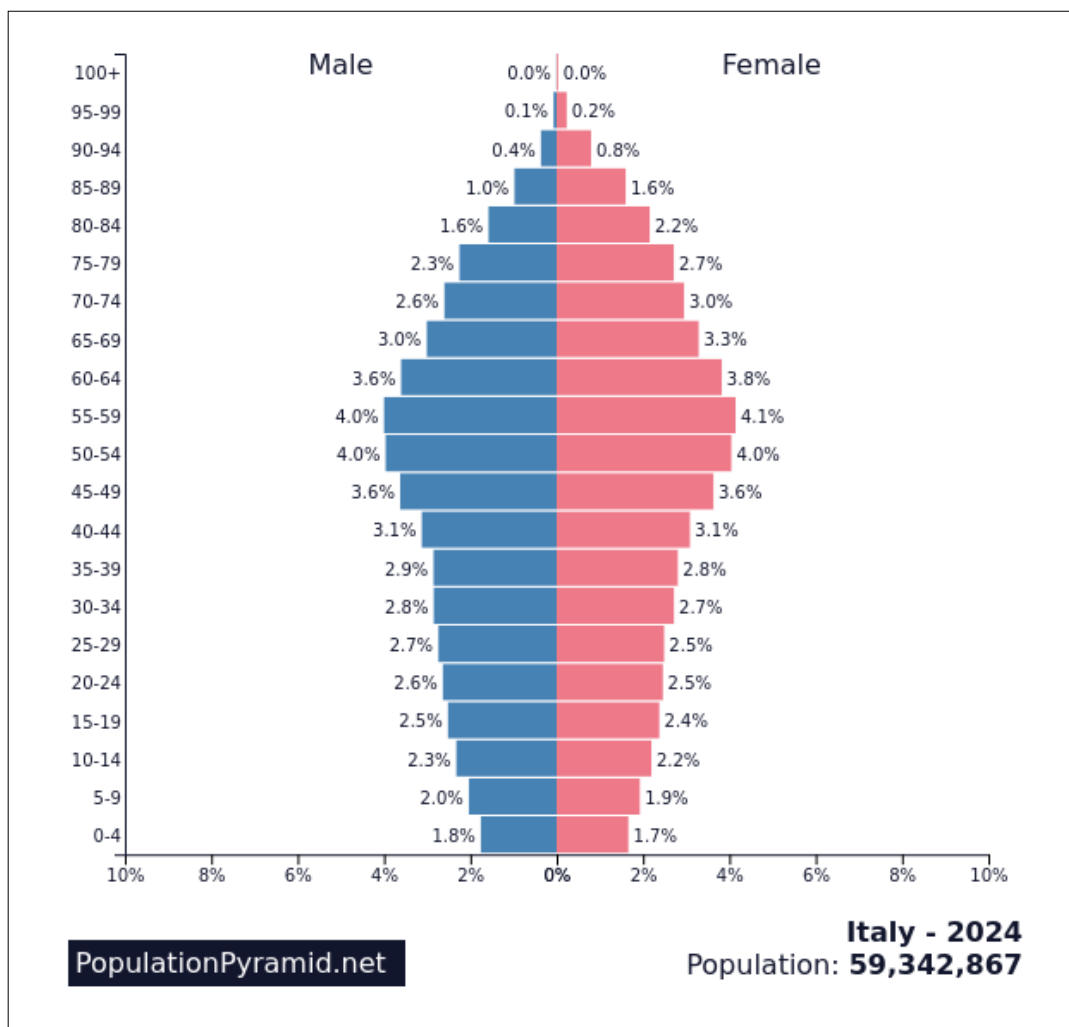
Je dobré připomenout, že maastrichtská kritéria, která musí splňovat země vstupující do eurozóny, hovoří o maximálním poměru rozpočtového deficitu vůči HDP ve výši 60 %. Ale také je dobré připomenout, že Itálie není jedinou evropskou zemí, která má s velkým zadlužením státních financí problém.

Evropská komise (European Commission: Economic forecast for Italy, 19. 11. 2025 (https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-member-states/country-pages/italy/economic-forecast-italy_en)) je o něco optimističtější z hlediska předpovědi italského hospodářského růstu (80 % v roce 2026), ale pesimističtější z hlediska predikce chování italských domácností, které po zkušenostech minulých krizí (krize v eurozóně a pandemická krize) preferují spoření před zvyšováním spotřeby, což dalšímu růstu italské ekonomiky nenapomáhá. Také EK očekává další pokles italského vývozu a nárůst dovozu, což pro otevřenou italskou exportně orientovanou ekonomiku není dobrá zpráva. Itálie na jedné straně profituje z perspektivy stabilního růstu eurozóny, na druhou stranu se na jejím exportu negativně podepisují faktory jako rostoucí čínská průmyslová konkurence nebo politika celních válek amerického prezidenta Donalda Trumpa.

Problematika stárnutí italské populace již zde byla zmíněna v ekonomických souvislostech. Pokud se podíváme na tzv. populační pyramidu současné Itálie (stav k roku 2024), vidíme, že jak mezi italskými ženami, tak mezi italskými muži převažují ti, kteří se nacházejí ve starším a středním věku.

Takzvaná populační pyramida, zdroj: <https://www.population-pyramid.net/italy/2024/>

Klesá jak porodnost, tak plodnost, naopak roste očekávaná délka života italské populace. Italská populace čítá stále více než 60 milionů obyvatel, avšak jejich životní úroveň je v rámci evropské sedmadvacítky pouze průměrná. Přes 91 procent obyvatel Itálie stále tvoří Italové, ale s nimi žije 2,6 % obyvatel z jiných zemí EU (nejčastěji z Rumunska) a 6,1 % obyvatel, kteří do Itálie imigrovali ze států mimo Unii. (Rychlý přehled základních demografických dat o současné Itálii nabízí Eurostat na webové stránce <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/12743486/14207633/IT-EN.pdf>). Itálie tedy čelí nejen ekonomickým výzvám, ale i demografickým výzvám, na které nemají nejen evropské, ale vlastně žádné vyspělé země aktuálně dobrou odpověď.

MELONI A ECR PARTY

ECR – Evropští konzervativci a reformisté (*European Conservatives and Reformists*) je politická frakce v Evropském parlamentu a také politická strana na evropské úrovni (ECR Party). ECR vznikla v roce 2009. Bylo to po podpisu Lisabonské smlouvy, kdy britští konzervativci odešli z prointegrační skupiny EPP – Evropská lidová strana, a založili vlastní platformu. Její ideologií je konzervatismus, eurorealismus (skeptický postoj k dalšímu prohlubování integrace, ale nikoli nutně proti EU samotné), důraz na národní suverenitu a subsidiaritu (tj. rozhodovat co nejbližší občanům, méně pravomocí pro Brusel), volný trh, ochrana tradičních hodnot, reforma EU směrem k volnější spolupráci států. ECR se často profiluje jako střed pravicového euroskepticismu – odmítá přílišnou federalizaci EU, ale zároveň se distancuje od extremistických postojů stran z frakce ID (Identita a demokracie), kde jsou například Le Pen, AfD, FPÖ, nebo nově vzniklá „Orbánova“ skupina Patriots for Europe, kde je například i české ANO s Andrejem Babišem, či z italských stran Lega Matea Salviniho.

ECR se dělí na ECR Group, což je parlamentní frakce v Evropském parlamentu, která sdružuje europoslance z různých konzervativních a euroskeptických stran, a ECR Party, evropskou politickou stranu, která funguje mimo rámec EP a spojuje členské strany na celoevropské úrovni. Mezi nejvýznamnější členy patří italští Fratelli d'Italia (FdI), polští Právo a spravedlnost (PiS), česká Občanská demokratická strana (ODS), švédští demokraté

Sverigedemokraterna a další konzervativní a národně orientované strany. ECR je menší než EPP (lidovci), či S&D (sociální demokraté), ale patří mezi hlavní síly pravicového spektra.

Do jejího čela byla v září 2020 jednomyslně zvolena právě Giorgia Meloni. Tím se stala první ženou, která vedla jak významnou evropskou politickou stranu, tak současně i národní stranu. Pod vedením Meloni skupina ECR výrazně posílila, aktuálně má 78 křesel a získala klíčové posty jako předsednictví nebo vicepředsednictví ve výborech včetně rozpočtového a agrárního. V této expanzi sehrálo roli i FdI. Meloni se profilovala jako pragmatická konzervativní lídryně, otevírající ECR k možným koalicím se středopravou EPP spíše než s extrémní pravíci (ID nebo Patriots for Europe). V dubnu 2024 ECR přijala volební manifest, který nešel cestou nominace vedoucího kandidáta na předsedu Komise, ale kladl důraz na princip subsidiarity (dělat méně, dělat lépe) a ochranu národní suverenity vůči nadnárodnímu Bruselu. Tento dokument byl schválen pod vedením Meloni.³⁸

Dne 15. prosince 2024 Meloni oznámila, že skončí jako předsedkyně ECR, protože již nemá čas plně se této roli věnovat. Podpořila bývalého polského premiéra Mateusz Morawieckého (PiS), který se stal předsedou ECR na jaře roku 2025. I po jejím odchodu z vedení však zůstávají některé klíčové posty v ECR v rukou politiků z FdI (například Carlo Fidanza).³⁹

38 https://ecrparty.eu/2024/04/24/ecr-party-adopts-manifesto-for-european-elections-decides-not-to-put-forward-a-lead-candidate/?utm_source=chatgpt.com

39 Morawiecki succeeds Meloni and takes ECR back to its roots: attacks Brussels and constraints on freedom of expression

ZAHRANIČNÍ POLITIKA

Mezinárodní politika patří v rámci vládní koalice pod vedením Giorgia Meloni k velmi významným prvkům. Projevilo se to i ve společném volebním programu, který strany koalice (Fdi, Forza Italia, Lega Salvini a Noi Moderati) připravily pro parlamentní volby 2022. Obecně by se tento stručný, ale úderný program dal shrnout jako silně pro spolupráci v rámci NATO a pro spolupráci v rámci EU s určitými limity.

Zahraniční politika koalice se nese ve znamení hesla „*Itálie, plně část Evropy, Atlantické aliance a Západu. Více Itálie v Evropě, více Evropy ve světě.*“ V tom je prakticky zahrnuta i podpora Ukrajiny a vyvážená zahraniční politika mezi národními zájmy a aliančními závazky. Dále pak podpora politicky silné a méně byrokratické Evropské unie, flexibilnější evropské regulace ekonomického rozvoje, přehodnocení Green Dealu. A také posílení role Itálie v oblasti Středozemního moře a v Africe. To vše zasazeno v hodnotovém rámci „klasických a židovsko-křesťanských historických a kulturních kořenů a identit Evropy“.⁴⁰

V oblasti mezinárodní politiky získala Meloni i mezinárodní uznání značně přesahující horizont pravicových souputníků. Dokonce i velký kritik jejího nástupu do funkce premiérky, americký liberál Fareed Zakaria, bijící na poplach proti „krajní pravici“, označil Giorgia Meloni po její návštěvě amerického prezidenta Bidena v létě 2023 za političku, která tváří v tvář ruské agresi na Ukrajině provedla „pozoruhodný obrát“ a mohla by se stát nejnámennější evropskou lídryní.⁴¹

Je však nutné nezapomenout, že původní pohled Fdi na EU byl velmi kritický. „*Evropa, společný domov, ve který věříme, prochází ... krizí legitimacy. Národní státy postoupily části suverenity, ale nebyly kompenzovány posílením suverenity evropského lidu. Působí na nás síla byrokratické a oligarchické Evropy, která často upřednostňuje zájmy vzdálené obecnému dobru, nemá nic společného s demokratickou Evropou, jak o ní snili její otcové zakladatelé.*“⁴²

Konkrétní postoje Fdi byly poměrně radikální a lze je označit jednoznačně jako euroskeptické. Ve svém programu pro volby do Evropského parlamentu 2014 například požadovali vystoupení Itálie z eurozóny nebo vyvázání ze závazků vůči fiskálnímu kompaktu, díky kterému země jako Itálie unikly bankrotu v době krize v eurozóně.⁴³

Strana i Meloni samotná také vykazovaly značné sympatie k ruskému vůdci Vladimíru Putinovi, což se však velmi radikálně změnilo v důsledku ruské agrese proti Ukrajině v únoru 2022. I když v době okupace Krymu a dalšího stupňování napětí zůstávala Meloni i díky určité tradiční italské izolaci od problémů středo- a východoevropské politiky vůči ruské agresivitě slepá, otevřený akt invaze znamenal jednoznačnou a věrohodnou změnu. Navzdory faktu, že podpora Ukrajiny s výjimkou humanitární a základní diplomatické podpory je mezi italskou veřejností poměrně nepopulární, podporuje Giorgia Meloni Kyjev jednoznačně a rozhodně.⁴⁴

Míra radikalismu v programech strany postupně obecně klesala. Na svém druhém sjezdu v prosinci 2017 přijala strana programový dokument zvaný *Tesi di Trieste per il Movimento dei patrioti*. V něm se označila za vlastenecké hnutí, které je národně konzervativní a suverenistické, hnutí, které chce „*bránit Boha, vlast a rodinu*“, avšak vzorem byl spíše konzervativně-liberální Ronald Reagan než Viktor Orbán.⁴⁵ Teze z Terstu dále zdůrazňovaly roli italské identity a potřeby jejího posilování skrze historické tradice i symbolické rituály. Zajímavý a pro italskou debatu typický je prvek srovnávání, podle kterého ostatní evropské národy takové tradice a silné identity mají, ale Itálie musí jejich budování teprve dokončit posilováním pocitu vlastenectví. Hlavním důvodem ale není obava z toho, že by byla italská identita znehodnocována projektem evropské integrace, nýbrž přesvědčení, že komplikované období let 1943–1945, kdy se proti sobě postavil italský odboj a Mussoliniho Italská sociální republika, národ velmi hluboce rozštěpilo a právě toto rozštěpení se stále nepodařilo překonat.

40 Centrodestra (2022): PER L'ITALIA Accordo quadro di programma per un Governo di centrodestra. https://www.ansa.it/documents/1660243246870_CENTRODESTRA.pdf.

41 Broder, David (2024): Giorgia Meloni's Europe, *Dissent*, spring 2024, <https://www.dissentmagazine.org/article/giorgia-meloni-europe/>

42 Fdi (2013): Le sfide per l'Italia Aggiornato in base alle vostre sfide inviateci fino alla data del 13 Febbraio, <https://www.cnos-fap.it/sites/default/files/newsletter/2013/January/le%20sfide%20fratelli%20ditalia%2025%20gennaio.pdf>.

43 Fdi (2014): IN EUROPA A TESTA ALTA PROGRAMMA PER LE ELEZIONI EUROPEE 2014 FRATELLI D'ITALIA-ALLEANZA NAZIONALE, <https://www.fratelli-italia.it/wp-content/uploads/2014/04/programma-europee-def-28-04-1.pdf>

44 Moury, Catherine a Andrea Pritoni (2024) Introduction. The post-Berlusconi centre right and the challenge of governing, *Contemporary Italian Politics*.

45 Sondel-Cedarmas, Joanna (2022): Giorgia Meloni's new Europe Europe of sovereign nations in the Brothers of Italy party manifestos. In: Joanna Sondel-Cedarmas a Francesco Berti (eds.): *The Right-Wing Critique of Europe. Nationalist, Sovereignist and Right-Wing Populist Attitudes to the EU*, Londýn: Routledge.

Podle Meloni je demokracie možná jen tam, kde jsou pevné národní identity a s nimi spjaté politické struktury udržující hodnoty, včetně hodnot křesťanství. Svoboda není protikladem národní identity, naopak představuje národ přirozený prostor pro svobodný život. Proti takovému pojetí stojí bruselské byrokratické a technokratické elity, podporující „divoký globalismus“, které si možná ani neuvědomují, že bojem proti evropským národním a křesťanským tradicím otevírají cestu k postupnému nárůstu nepřátelských aktivit ze strany některých, převážně muslimských, imigrantů. Evropskou identitu je nutné rekonstruovat, a to v přímém protikladu k multikulturalismu. Jako vzor si v tomto období FdI brali dokonce dosti naivně Visegrádskou skupinu, což je možné vysvětlit menší znalostí toho, o co ve skutečnosti jde politikům jako Viktor Orbán nebo Jarosław Kaczyński. Také oprášili původně de Gaullovu ideu „Evropy vlastí“ či „Evropy národů“, kterou postavili jako model volné konfederace proti centralistickému modelu „Evropy bruselských technokratů“.

Pro ranou fázi programatiky FdI byla charakteristická i snaha ochraňovat italské „národní šampiony“ typu ENEL nebo ENI a představa, že je potřebné otevřít a upravit řadu smluvních dokumentů EU, počínaje těmi jejich pasážemi, které vymezují fiskální pakt a fungování eurozóny. Objevil se i požadavek, aby byla italská ústava nadřazena evropskému právu. Jednalo se však spíše o obecné fráze než konkrétní nápady, jak by takové změny měly vypadat. A nejednalo se ani o realistické očekávání vzhledem k tomu, jak politicky i administrativně komplikovaný proces změna smluv je.

Před italskými parlamentními volbami 2022 FdI změnila tón. Itálii označila za „kolébku západní civilizace, ekonomické a kulturní moci, zakládající stát Evropské unie a Atlantické aliance“ a proklamovala potřebu, aby se Itálie znovu stala uvnitř obou institucí aktivní zemí prosazující své i společné zájmy. Požadavek změny EU směrem k „Evropě vlastí“ nezmysel, ale není chápán dogmaticky jako automatické umenšování role EU. FdI například požadovala prosazení a posílení společné obranné politiky EU.

Priority vládní koalice rozhodně nelze označit za jednostranné. Kromě vcelku očekávatelné obhajoby národních zájmů hraje klíčovou roli i „*respekt k mezinárodním aliancím a posílení diplomatické role Itálie v geopolitickém kontextu*“, jmenovitě aktivním přístupem pomoci Ukrajině v rámci NATO a v rámci EU. V tomto případě ve snaze posílit politickou složku EU a snížit byrokracii. Ale také působit aktivně v oblasti Středomořího moře a rozvíjet spolupráci s africkými zeměmi.

Itálie se v tomto programu projevuje jako velmoc, které během levicových a technokratických vlád jako by došel dech, ale která může bránit asertivně své zájmy, aniž by bořila to, čeho už bylo

na poli mezinárodní spolupráce a evropské integrace dosaženo. Cílem není rozpad, ale postupná transformace plně respektující národní rozdíly a zásady proporcionality a subsidiarity, které jsou ostatně zakotveny v evropském primárním právu.

Aktuální pohled FdI shrnuje skvěle program pro volby do Evropského parlamentu 2024. „*Jsmo přesvědčeni, že Evropská unie musí řešit hlavní problémy naší doby: zahraniční politiku, obranu, bezpečnost vnějších hranic, regulaci fenoménu migrace, jednotného trhu a energetiky, převádění politik do kompetencí jednotlivých států. To vše slučuje myšlenka v motto evropských konzervativců: ‚Dělej méně, dělej lépe.‘ Jedině tak bude možné vytvořit Evropu lidí schopných vrátit se do středu šachovnice mezinárodní geopolitiky. Kulturní a identitní rozdíly jednotlivých členských států nemohou být zrušeny ve prospěch dirigistického a centralistického ‚evropského super státu‘, jsou přidanou hodnotou...*“⁴⁶

Koaliční vláda Giorgie Meloni složená z Bratrů Itálie, Ligy Mattea Salviniho a Vzhůru Itálie, jež se ujala vlády po parlamentních volbách 2022, vykazuje pozoruhodnou stabilitu. Je to dáno nejen blízkostí programů, ale i relativně přátelskými vztahy mezi jednotlivými stranickými lidry. To se týká i zahraniční a evropské politiky, jakkoliv v těchto oblastech strany vládní koalice vykazují menší ideovou kohezi než v jiných politikách.⁴⁷ Zatímco postoj FI se stal v zásadě proevropským a Liga pod vedením Mattea Salviniho nastoupila jasně euroskeptický kurs, pozice FdI se postupně tříbila, v mnoha ohledech umírněovala až k tomu, čemu někteří její politici a komentátoři italské politiky říkají „Eurorealismus“. Eurorealismus v jejím pojetí není ovšem pouhou maskou euroskepticismu, ale snahou skloubit italské národní zájmy s jasným respektem k rámci, který pro Itálii představuje Evropská unie.⁴⁸ Eurorealismus Giorgie Meloni není útěk od Evropy, izolace nebo popírání všeho, co instituce EU považují za důležité. Naopak, je to sebevědomá hra v rámci pravidel, iniciativní postoj a práce uvnitř EU, nikoliv okopávání kotníků zvenčí.

Celkově vykazuje vláda Meloni značnou kontinuitu se základními principy italské evropské a zahraniční politiky předchozích kabinetů a rozhodně nelze říci, že by představovala nekonstruktivního partnera, nebo naopak partnera, který zcela nekriticky přejímá status quo. Ostatně, ve svém programovém projevu k italskému parlamentu 25. října 2022 řekla, že si představuje EU „*ne jako elitářský klub s prvotřídními a druhořadými akcionáři nebo v horším případě jako akciovou společnost řízenou představenstvem, jejímž jediným úkolem je vést účetnictví v pořádku. Pro nás je Evropská unie společným domovem národů Evropy a jako taková musí být schopna čelit velkým výzvám naší doby, počínaje těmi, kterým členské státy jen stěží mohou čelit samy. Samozřejmě mám na mysli obchodní dohody, ale také*

46 FdI (2024): Con Giorgia. L'Italia cambia l'Europa. Programma. Manifesto per l'Europa dei popoli, della libertà e delle identità, <https://cdn.pagellapolitica.it/wp-content/uploads/2024/05/programma-europee-fratelli-italia.pdf>

47 Castellani, Lorenzo (2025): The governing coalition, *Contemporary Italian Politics*, online first, s. 2–3; Castiglioni, Federico a Etienne Soula (2022): What Foreign Policy for Meloni's Italy? *IAI Commentaries*, no. 22|53, listopad 2022.

48 Tocci, Nathalie a Leo Goretti (2023): Giorgia Meloni's Italy and Europe: Ambitions and Realities. *IAI Commentaries*, no. 23|44, september 2023, s. 1–2.

dodávky surovin a energie, migrační politiky, geopolitické volby, boj proti terorismu, velké výzvy, na které Evropská unie nebyla vždy připravena. ... Potřebujeme efektivnější integraci při řešení velkých výzev, respektující základní motto, které zní: „Jednotná v rozmanitosti“, protože to je velká evropská zvláštnost, národy s tisíciletou historií, schopné se sjednotit, z nichž každý přináší svou vlastní identitu jako přidanou hodnotu. Společný evropský domov znamená sdílená pravidla v hospodářské a finanční sféře. Tato vláda bude respektovat aktuálně platná pravidla a zároveň přispěje ke změně těch, která nefungovala, počínaje probíhající debatou o reformě Paktu stability a růstu.“⁴⁹

Evropská dimenze politiky je pro Meloni důležitá. Ne nadarmo vedla její první zahraniční návštěva coby italské ministerské předsedkyně za Ursulou von der Leyenovou a Charlesem Michelelem, předsedkyní Evropské komise a předsedou Evropského parlamentu. Instituce a politiky EU jednak představují pro Itálii určitá omezení, která souvisejí s potřebou sladit alespoň částečně domácí hospodářskou politiku s pravidly uvnitř eurozóny, ale také hřiště, na kterém se Meloni pokouší, a zdá se, že úspěšně, posílit italský vliv, jež zůstal po krizi v eurozóně velmi výrazně oslaben. Toto posílení se daří proto, že Meloni intenzivně komunikuje se svými evropskými partnery, s institucemi EU, se stranami uvnitř ECR, ale i s evropským mainstreamem jako například s EPP. Navzdory jasně vyjádřené preferenci pro mezivládní integraci se Meloni „neštítí“ využívat pro prosazování svých zájmů intenzivní dialog s nadnárodními institucemi. Je to taktika daleko efektivnější než okázalé uzavírání se středoevropských kritiků unijního mainstreamu do ohrady stejně smýšlejících a stejně relativně bezvýznamných.

Volby do Evropského parlamentu Meloni vyhrála a celkově se těšila nejen z italských výsledků, ale také z obecného posílení frakce ECR. Ve květnových volbách 2024 se jasně ukázalo, že se italská politika vrací k své dlouhodobě bipolární struktuře s FdI a Demokratickou stranou (PD) jako hlavními póly obklopenými menšími stranami. Politologické poučky říkají, že vládní strany to mají v tzv. druhořadých volbách, tedy volbách menšího významu, než jsou volby parlamentní, obvykle hodně těžké, když se takové volby konají v polovině národního volebního cyklu. Nic takového se ale FdI nepotvrdilo, protože volby vyhrála, ziskem skoro 29 procent hlasů a 24 křesel ze 76 připadajících na italské europoslankyně a europoslance. Souhrnná podpora vládních stran ve srovnání s výsledky voleb do italského parlamentu v roce 2002 dokonce stoupla z 43,8 na 47,6 procent hlasů.⁵⁰

Povolební situace však představovala kromě potvrzení vedoucí role napravo od středu také politické dilema, protože pro ECR se na rozdíl od radikálně euroskeptických frakcí nabízela možnost stát se součástí koalice v Evropském parlamentu podporujícím staronovou kandidátku na předsedkyni Evropské komise Ursulu von der Leyenovou. Nejednotnost menších koaličních partnerů

dávala Meloni větší manévrovací prostor. Zatímco FI se po smrti Berlusconiho pod vedením Antonia Tajaniho posouvala směrem k pozicím mainstreamu EPP, Salvini zradikalizoval a zesílil svou kritiku EU, což mu ale v eurovolbách výrazný úspěch nepřineslo. Meloni a její FdI mohla tedy velmi výhodně zúročit své postavení mezi prointegrační FI a euroskeptickou Ligou.

Dilema Meloni ohledně podpory nové Komise bylo o to větší, že si vybudovala poměrně silnou politickou vazbu na von der Leyenovou. Situaci jí neulehčilo ani to, že na ní jako na přední političce ECR ležela širší zodpovědnost než jen rozhodnutí o stanovisku italské vlády k nové Evropské komisi. Nakonec se rozhodla spíše proti tradičnímu mainstreamu politiky EU, když volila proti Robertě Metsoleové, která kandidovala na pozici předsedkyně EP, proti Kaje Kallasové coby designované Vysoké představitelce pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku i proti designovanému předsedovi Evropské rady Antóniu Costovi.

V hlasování v Radě o nominaci Ursuly von der Leyenové se zdržela a jasně tak dala najevo, že ECR nemá zájem stát se součástí velké koalice opřené o dlouhodobé spojení evropských lidovců, socialistů a liberálů. Europoslanci FdI pak volili vesměs proti s tím, že jako hlavní problém se staronovou předsedkyní Komise označili Green Deal. Na druhou stranu dokázala Meloni díky své osobní vazbě na von der Leyenovou vyjednat post místopředsedy EK pro svého někdejšího ministra zahraničí Rafaella Fitta. Aniž by si příliš zadala, zažehnala Meloni zároveň potenciální střet ve své vládní koalici s radikálním euroskeptikem Salvinim, aniž by se zcela vzdala určitého strategického vlivu na práci Evropské komise. Přesto bylo finální hlasování FdI v Evropském parlamentu proti von der Leyenové vnímáno jako poněkud překvapivé. Obavy, že by toto hlasování oslabilo politický vliv Giorgie Meloni, se ale nepotvrdily.

Pro vysoce zadluženou zemi, jako je Itálie, je klíčové zachovávat s institucemi EU korektní vztahy, a to zejména v kontextu choulostivé implementační fáze Národního plánu obnovy a odolnosti (NRRP), financovaného z EU Next Generation. Projevem italské vůle spolupracovat bylo přijetí kompromisu ohledně nového Paktu stability a růstu na zasedání Rady Ecofin v prosinci 2023 ve znamení posunu k pragmatičtějším fiskálním pravidlům a postupnějšímu procesu snižování dluhu.

Složitá vnitropolitická situace ale občas vede k tomu, že Itálie přes snahu své premiérky nefunguje v rámci evropských struktur vždy tak efektivně, jak by bylo potřeba k dlouhodobému posílení její pozice. Jako příklad může posloužit proces ratifikace změny smlouvy o Evropském stabilizačním mechanismu. Tato změna by přitom Itálii pomohla, neboť navzdory rétorice italských odpůrců ratifikace, kteří ji označují za příliš restriktivní, by přinesla potřebné zvýšení flexibility. Itálie tak zůstává poslední zemí, která změnu neratifikovala, což omezuje její kredibilitu a vliv i v debatách o dalších ekonomických otázkách.

49 Citováno podle Baraggia, Antonia (2023): The Italian Right-Wing Government and the EU: an Interesting Case Study, *The Italian Review of International and Comparative Law* 3(1).

50 Emanuele, Vincenzo a Diego Garzia (2025): Meloni's Party Wins in a Record-High Abstention Election. The 2024 European Parliament Election in Italy, *Contemporary Italian Politics*, March, online first.

Svůj leadership nicméně buduje Giorgia Meloni v rámci EU zejména v pro Itálii mimořádně palčivém tématu migrace. Neúspěch „Wilkommenskultur“ znamená pro Meloni, že se z radikálky najednou stala politička, jejíž postoje odpovídají nově se rodícímu mainstreamu. A může tedy převzít iniciativu v podpoře financování policie a pobřežních stráží nečlenských států s cílem zabránit migrantům vůbec se k evropským břehům dostat. V létě 2023 dokonce předsedkyně Evropské komise Ursula von der Leyenová a nizozemský premiér Mark Rutte doprovázeli Meloni při opakovaných návštěvách Tuniska, kde byla projednávána právě taková opatření. Ursula von der Leyenová dokonce nazvala tuto iniciativu „Team Europe“ s Meloni v čele. V lednu 2024 pak na setkání s vůdci afrických států v Římě Meloni požádala o jejich pomoc při omezení migrace a slíbila, že rozvojová pomoc Afriky omezí obchodní model obchodníků s lidmi. V březnu 2024 podobně jednala na stejné téma s egyptským prezidentem Abdalem Fattáhem el-Sísím. Tyto snahy jsou výrazem velmi pragmatické a oproti předvolebním řečem o „námořní blokáde“ arabského světa umírněné a racionální politiky vůči migraci. Meloni si je jasně vědoma, že radikální a zároveň funkční řešení nejsou k dispozici.⁵¹ Její politika sice omezila aktivity nevládních organizací pomáhajících migrantům na moři, ale zároveň začala řešit problém s umístěním žadatelů o azyl, kteří čekají na vyřízení své žádosti, jak o tom bude pojednáno v další kapitole.

Ne vždy je však snaha Itálie korunována úspěchem. Její specifická situace jako země, která je dlouhodobě vystavena náporu migrantů, ztěžuje budování koalic. Jako příklad uvedme snahu začlenit agendu migrace, respektive revizi Dublinské úmluvy, tak, aby ulehčila Itálii jako zemi, ve které migranti typicky žádají o azyl, na zasedání Evropské rady v Granadě v říjnu 2023. Proti se postavily země, které jinak nahlížejí migraci zcela opačnou optikou. Vedle „obvyklých podezřelých“ jako Maďarsko to bylo i Německo.⁵²

Důležité pro pochopení politické pozice Giorgie Meloni je také důsledná snaha vrátit nebo udržet řešení kulturních otázek na úrovni členských států. Jako příklad uvedme hlasování italského Senátu z března 2023, kde pod vlivem vládní koalice se zásadním postojem FdI většina odmítla navrhované nařízení EU o příbuzenství. Toto nařízení by usnadnilo automatické uznávání biologického i nebiologického rodičovství právně uznaného v jedné zemi EU ve všech ostatních zemích EU. A v konečném důsledku by to narušilo Meloni podporu modelu rodičovství jako produktu biologického páru muže a ženy.⁵³

Občas ovšem používá i Meloni taktiku známou i od středoevropských populistů, kdy vůči institucím EU vystupuje daleko kooperativněji, než jak o tom hovoří před domácím publikem.

Uvedme jako příklad snahu italské vlády získat popularitu zavedením daně z mimořádných zisků bank v srpnu 2023. I díky výrazné kritice ze strany Evropské centrální banky byla už v září pozměněna dikce zákona, která dávala bankám možnost buď zaplatit daň, nebo prostředky ve stejné výši deponovat jako své vnitřní rezervy. Banky (včetně ECB) byly spokojeny a Meloni nemusela plně vycouvat z populistické snahy zalíbit se veřejnosti mimořádným zdaněním nepopulárních finančních institucí.

Obavy kritiků, že nástup Meloni do funkce italské předsedkyně vlády bude znamenat radikální obrát i v zahraniční politice, se nenaplnily. V řadě oblastí vykazuje zahraniční politika Giorgie Meloni pozoruhodnou kontinuitu s předchozími kabinetem ve znamení dodržování závazků a intenzivní spolupráce nejen s institucemi EU, ale i v rámci NATO a dalších mezinárodních organizací, na jejichž aktivitách se Itálie podílí. Obecně můžeme její zahraniční politiku označit jako komplexní a mnohostrannou. Giorgia Meloni se navíc v zahraničněpolitické agendě evidentně „našla“ a věnuje této oblasti dostatek času i energie.

Klíčem k pochopení zahraničněpolitické pozice Giorgie Meloniové je důsledný atlanticismus, což se projevuje jak snahou o prohlubování bilaterálních vztahů s USA, tak snahou jevit se jako aktivní, sebevědomý a spolehlivý partner v rámci Severoatlantické aliance.

NATO je pro Meloni naprosto klíčová instituce zajišťující italskou i obecnou bezpečnost. Jasně to vyjádřila ve své programové řeči v italském parlamentu: „*Atlantická aliance poskytuje našim demokraciím rámec míru a bezpečnosti, který příliš často považujeme za samozřejmost; je povinností Itálie k tomu plně přispívat, protože, ať se nám to líbí, nebo ne, svoboda něco stojí, a tou cenou je pro stát schopnost bránit se a spolehlivost, kterou prokazuje v rámci aliancí, ke kterým patří. ... Itálie bude i nadále spolehlivým partnerem v rámci Atlantické aliance, počínaje podporou statečného ukrajinského lidu, který je proti invazi do Ruské federace, nejen proto, že nemůžeme akceptovat útočnou válku a narušování územní celistvosti suverénního národa, ale také proto, že je to nejlepší způsob, jak bránit naše národní zájmy.*“⁵⁴ I v zahraniční politice je důraz na spolupráci s partnery vyvážen ohledem na národní zájmy. To se projevilo například na začátku roku 2024, kdy navzdory zjevné snaze Washingtonu o opak prodloužila italskou účast v čínské iniciativě Pás a stezka.

Navzdory určitým proruským postojům FdI v minulosti se Giorgia Meloni od počátku své premiérské funkce projevovala jako rozhodná podporovatelka Ukrajiny. Navázala na všechna proukrajinská rozhodnutí předchozí vlády Maria Draghiho, což zahrnovalo kromě obligátní a poměrně rozsáhlé

51 Echeverría, Gabriel a Claudia Finotelli (2024): Much ado about nothing? Giorgia Meloni's government and immigration, *Contemporary Italian Politics*, 16(2).

52 Fasola, Nicolò, a Sonia Lucarelli (202): The 'Pragmatic' Foreign Policy of the Meloni Government: Between 'Euro-Nationalism', Atlanticism and Mediterranean Activism, *Contemporary Italian Politics* 16(2), s. 200.

53 Donà, Alessia (2024): Elly versus Giorgia? The Political Leadership of Elly Schlein and Giorgia Meloni between Myth and Reality, *Contemporary Italian Politics* 16(2), s. 160.

54 Citováno podle Baraggia, c. d., s. 212.

humanitární pomoci jak podporu protiruským sankcím, tak i podporu myšlenky o členství Ukrajiny v EU. Na zasedání Evropské rady v prosinci 2023 podpořila Meloni zahájení přístupových jednání s Ukrajinou a Moldavskem a také udělení statusu kandidátské země Gruzii. Byla to právě Meloni, která přesvědčila Viktora Orbána, aby před hlasováním o těchto otázkách opustil místnost, a dosáhnout tak v Radě konsensu.

Postoj Itálie k ruské agresi však je zároveň jediným politicky skutečně významným sporem o zahraniční politiku uvnitř italské vládní koalice. Zejména pro Salviniho Ligu byla snaha zastavit veškerou vojenskou pomoc ze strany Itálie natolik zásadní, že donutila Meloni zůstat rétoricky pevným spojencem Ukrajiny, ale omezit zásobování Ukrajiny zbraněmi. Ohledně dodávek zbraní je proti premiérce postaveno i většinové veřejné mínění. Zatímco podle průzkumu z října 2022 podporovalo dodávání zbraní Ukrajině 60 % obyvatel EU, v Itálii to bylo jen 39 %. Naproti tomu 84 % Italků a Italů podporovalo přijímání válečných uprchlíků z Ukrajiny (evropský průměr byl 81 %). Podpora přijetí Ukrajiny do EU přesně odpovídala evropskému průměru, tedy 66 %.⁵⁵

Navzdory těmto tlakům Itálie dosud schválila šest balíčků vojenské podpory na obranu Ukrajiny na základě potřeb ukrajinských ozbrojených sil. Poskytuje výcvikové kurzy a další aktivity pro ukrajinské vojáky. Spolu s Francií darovali ukrajinským ozbrojeným silám protiraketový systém středního doletu SAMP/T včetně výcviku personálu obsluhy.

Součástí proukrajinského kurzu je i dlouhodobá podpora přijímání migrantů z Ukrajiny, což je pro anti-imigračně zaměřenou stranu FdI na první pohled paradoxní. Je však třeba si uvědomit, že migranti z Ukrajiny jsou vnímáni jako lidé přicházející ze země evropského kulturního okruhu, jsou obětmi války, která se odehrává v Evropě. Itálie představuje z hlediska absolutního počtu přijatých migrantů osmou nejvýznamnější zemi. Počet ukrajinských migrantů žijících v Itálii se v únoru 2025 odhadoval na přibližně 171 tisíc osob.⁵⁶

I v zahraniční politice se odráží jedna z priorit Meloni – regulace migrace. Otázka kontroly migračních toků zůstává pro Itálii

důležitá nejen ve vztahu k institucím EU a evropským partnerům. Ani tady Giorgia Meloni nepostupuje negativisticky. Snaží se provázat migrační problematiku s dalšími agendami, dosahovat multilaterálních řešení a odblokovat dlouhodobou opozici vůči nim. Meloni tak například podpořila Pakt o migraci a azylu z jara 2024, a dokonce se pokoušela vyjednat s Polskem a Maďarskem, aby zmírnili opoziční postoj vůči tomuto dokumentu.

V červenci 2023 hostil Řím konferenci zabývající se spoluprací se zeměmi původu. Účast byla reprezentativní. Kromě vůdců téměř všech států širšího jihu Středomoří, Středního východu a Perského zálivu se účastnily státy EU, které středomořské migraci čelí na svých hranicích, partneři ze Sahelu a Afrického rohu a konečně i představitelé evropských finančních institucí. Meloni zdůrazňovala, že hodlá problém řešit v partnerském duchu a spojit regulaci migrace s hospodářským rozvojem regionu.

Součástí tohoto tzv. Římského procesu je i Matteiho plán pro Afriku. Jedná se o ambiciózní projekt představený na sklonku roku 2023 a oficiálně zahájený v lednu 2024 během Afrického summitu, který Itálie organizovala jako hostitelská země. Hlavními body plánu je podpora vzdělávání, zdravotnictví, hospodaření s vodou, zemědělství a energetiky. Celkově bylo na pomoc africkým zemím v dosahování těchto cílů alokováno 5,5 miliard eur s cílem vytvořit rovnocenná partnerství mezi Itálií a africkými zeměmi, které posílí udržitelný růst výměnou za větší angažovanost afrických zemí při regulaci migračních toků. Meloni se navíc snaží prosazovat tyto principy v rámci zemí G7 a zvýšit tak nejen kredibilitu a atraktivitu plánu, ale i jeho pozitivní efekty.

K problematice migrace má přispět i dohoda o přesídlování migrantů, kterou uzavřela Meloni s albánským premiérem Edim Ramou 6. listopadu 2023. Dohoda počítá s vybudováním dvou detenčních center na území Albánie, jejichž provoz bude plně hradit italská strana (a budou také podléhat italské jurisdikci) a která pojmu až 3000 migrantů měsíčně. Plánované spuštění na jaře 2024 se však nekonalo, protože aktuálně blokuje vznik detenčních center albánský Nejvyšší soud.

55 de Vries, Catherine E. a Isabell Hoffmann (2022): Under pressure. The war in Ukraine and European public opinion, 5. října 2022, <https://eupinions.eu/de/text/under-pressure>

56 *Estimated number of refugees from Ukraine recorded in Europe and Asia since February 2022 as of February 2025, by selected country*, <https://www.statista.com/statistics/1312584/ukrainian-refugees-by-country/>

© European Union, 1998–2026

MELONI, PUTIN A TRUMP

To, co bývá označováno za její „vztah k Putinovi“, je spíše politickým a ideologickým postojem, který se časem vyvíjel. Giorgia Meloni nemá žádný doložený osobní vztah k Vladimíru Putinovi, nikdy se s ním oficiálně nesetkala a neexistují známky osobního přátelství, jakými disponovali například Silvio Berlusconi nebo Viktor Orbán. Jejich nejbližší kontakt se tak omezil například na blahopřání ke znovuzvolení, které zveřejnila 18. března 2018 na svém webu.⁵⁷ Opakovaně jej také označovala za vůdce, který dokáže chránit národní zájmy své země a udržovat stabilitu. V jejím pojetí byl Putin „silný lídr“, kontrastující se slabšími politiky EU.

V roce 2014, již po ruské anexi Krymu, Meloni kritizovala sankce EU proti Rusku. Tvrdila tehdy, že poškozují spíše evropské podniky (včetně italského zemědělství a průmyslu) než Kreml, volala po jejich zrušení a po obnovení pragmatické spolupráce s Moskvou. Meloni dříve tvrdila, že Itálie potřebuje vyvážený vztah s Moskvou kvůli energetické závislosti a obchodu. Vystupovala tehdy také proti tomu, aby se Itálie příliš jednostranně orientovala na USA, a viděla v Rusku důležitého partnera, kterého je třeba „nevykloučovat“ z evropské bezpečnostní architektury.

Ve své autobiografii *Io sono Giorgia (Jmenuji se Giorgia, 2021)* popisuje Rusko jako obránce evropských a křesťanských hodnot a kritizuje Západ a zejména EU za to, že podle ní podléhá „globalistickému liberalismu“, zatímco Rusko pod vedením Putina „zachovává identitu a tradice“. V té době považovala Rusko za protiváhu amerického vlivu a globalizaci a za zemi, které hájí podobné hodnoty, jaké zastává i ona – tedy důraz na národ, identitu a tradice. Vystupovala s tezí, že Rusko má blíže k evropské tradici než EU, která se podle ní vzdaluje křesťanským kořenům. Argumentovala, že Putinova politika posiluje rodinu, víru a vlast, tedy další hodnoty, které jsou jádrem i její pravicově-konzervativní identity.

Po začátku invaze na Ukrajinu (od roku 2022) však výrazně změnila rétoriku a ostře odsoudila ruské anexy ukrajinských území, které označila za právně politicky neplatné. Dále se vymezila i vůči Putinovu „energetickému vydírání“, prohlásila, že

Itálie nabídce „levné“ ruské ropy nepodlehne a zůstane věrná podpoře Ukrajiny.⁵⁸ Meloni osobně i její vláda pokračují v posilování sankcí proti Rusku a podporují rekonstrukci Ukrajiny, Itálie na to vyčlenila více než 10 miliard eur. Opakovaně také odsuzuje Putinovy nabídky příměří, které de facto požadují kapitulaci Ukrajiny. „*Rusko by mohlo kdykoli snadno obnovit mír na Ukrajině tím, že se stáhne z nelegálně okupovaných území*“ („La Russia potrebbe in ogni momento facilmente riportare la pace in Ucraina ritirandosi dai territori illegalmente occupati“).⁵⁹ Podporuje také spolupráci Ukrajiny s NATO.

Na domácí půdě pak například blokovala převzetí italské firmy ruským investorem (spojeným s Yandexem), využila k tomu tzv. „golden powers“, nástroj, který chrání strategická odvětví. Jasný postoj zaujala i ohledně projevu italského prezidenta Mattarelli, který v něm přirovnal Rusko k Třetí říši.⁶⁰ Ruská strana to nazvala „urážlivým“, ale Meloni vyjádřila plnou podporu italskému prezidentovi a reakci Moskvy odsoudila.⁶¹ Dalším příkladem je debata s levicovými stranami v Itálii, které apelují na mír, aniž by však měly konkrétní návrh, jak jej dosáhnout. „*Říkáte nám, zastavte se? To musíte říct Putinovi. ... Nejsem takový pokrytec, abych si pletla invazi s pojmem mír. ... „Ci dite ‘fermatevi’? Dovete dirlo a Putin. ... Non sono così ipocriti da scambiare un’invasione con la parola pace“*“.⁶²

Dá se tedy říci, že po zahájení války s Ukrajinou Meloni vystupuje jako mnohem realističtější, i když pragmatická a konzervativní lídryně, která reaguje na ruské výhrůžky komplexně – vnímá Rusko jako širší hrozbu pro EU včetně migrační manipulace, dezinformací a strategických vlivů.

V současné době, kdy evropští lídři i americká administrativa diskutují o možnostech bezpečnostních záruk pro Ukrajinu, zaznívá italský hlas ještě výrazněji. Poté co nevyšla jednání amerického prezidenta, který v rámci své kampaně a jako kritiku předchozí Bidenovy administrativy tvrdil, že mír dohodne do čtyřadvaceti hodin, přicházejí na stůl i další varianty. Jeden z návrhů je i z dílny Giorgie Meloni. Poprvé o něm hovořila v březnu 2025, tehdy ale nebylo jasné, co přesně by obsahoval, jen uvedla, že jí jde o trvalejší řešení. V srpnu 2025

57 „Complimenti a Vladimir Putin per la sua quarta elezione a presidente della Federazione russa. La volontà del popolo in queste elezioni russe appare inequivocabile.“

58 https://www.independent.co.uk/independentpremium/world/italy-giorgia-meloni-russia-eu-b2210011.html?utm_source=chatgpt.com

59 Komentář během summitu G20 v listopadu 2023.

60 Sergio Mattarella: „Wars of aggression, that led to World War Two. This was the project of the Third Reich in Europe. The current Russian aggression against Ukraine is of this nature.“

61 https://www.reddit.com/r/europe/comments/1ipvgmc/italy_presidents_third_reich_comments_on_russia/?utm_source=chatgpt.com

62 Slova pronesla v březnu 2023 při debatě se zástupci levicového Movimento 5 Stelle (M5S).

představila plán, který sice udává, že členství Ukrajiny v NATO „nepřichází v úvahu“, ale navrhuje, aby Kyjev získal bezpečnostní záruky, které by se velmi podobaly článku 5 kolektivní obrany Severoatlantické aliance. Počítá s tím, že kdyby Rusko znovu napadlo Ukrajinu, NATO by jí do čtyřadvaceti hodin přišlo na pomoc. Jako první o tom informovala agentura Bloomberg, podle níž není jasné, zda by tento plán zahrnoval také nasazení vojáků Aliance.

Ačkoli tato lehčí varianta článku 5 zdaleka nedosahuje úrovně kolektivní obrany stanovené tímto článkem, zavázala by země, které podepsaly s Ukrajinou bilaterální dohodu, k rychlé reakci v případě ruského útoku. Mezi možnostmi pomoci by přitom patřilo nejen poskytnutí rychlé a trvalé obranné podpory Kyjevu, ale i ekonomická pomoc, posílení ukrajinské armády a uvalení sankcí na Rusko. Nikde však není řečeno, zda by tato pomoc znamenala také vyslání jednotek NATO přímo na ukrajinské území.⁶³

Vztah Giorgie Meloni a Donalda Trumpa bývá tradičně označován za velice blízký a diplomaticky cenný, je popisován také jako strategické spojenectví. Proč tomu tak je a co konkrétně to znamená?

Jistě není přehnané říci, že se americký prezident a italská premiérka vzájemně uznávají a minimálně co se verbální roviny týče, tak bezesporu i obdivují. Trump opakovaně označil Meloni za „fantastic woman“ („*This is very exciting, I'm here with a fantastic woman, the prime minister of Italy. She's really taken Europe by storm*“).⁶⁴ a uvedl, že si podmanila či převládala Evropu⁶⁵ nebo že ji „každý miluje a respektuje, a to se o mnoha lidech říct nedá“. („*Everybody loves her and respects her. „I can't say that about many people*“).⁶⁶ Obdobnou, i když zdrženlivější chválou nešetřila ani Meloni.⁶⁷ Není proto divu, že italská premiérka začala být označována jako možný most mezi Evropou a USA. Některá média ji dokonce označují za „Trump whisperer“ – Trumpova „našeptávače“, tedy někoho, kdo jej dokáže nejen kontaktovat, ale i oslovit a případně mu „podsunout“ nějaká řešení.⁶⁸

Meloni se zařadila mezi hrstku představitelů zahraničních vlád, kteří navštívili Trumpa v období od listopadových voleb do lednové inaugurace.⁶⁹ Přímo v jeho rezidenci se s ním kromě Meloni setkali jen argentinský prezident Javier Milei, maďarský premiér Viktor Orbán nebo kanadský premiér Justin Trudeau. Naopak například Ursule von der Leyenové se za celou dobu jejího aktuálního mandátu nepodařilo s Trumpem dohodnout jedině osobní setkání. Bez zajímavosti není ani informace, že americká cesta italské předsedkyně vlády se uskutečnila jen několik dní předtím, než se v Římě setkala s tehdy končícím prezidentem Joem Bidenem. Meloni byla také jediná evropská vůdkyně přítomná na Trumpově inauguraci, což samo o sobě zdůrazňuje její privilegované postavení.⁷⁰

Po setkání v lednu 2025 na Mar-a-Lago a lednové inauguraci se Meloni s Trumpem opět viděli v dubnu ve Washingtonu, kdy italská premiérka aktivně vyjednávala zejména o obchodních vztazích a energetice: „*Naším cílem je udělat Západ znovu velkým, a myslím, že to můžeme zvládnout společně.*“⁷¹ Tehdy také zazněla její slova, že jsou oba bojovníky proti woke a DEI ideologii,⁷² která se snaží přepsat dosavadní historii.⁷³

Protivníci Meloni obviňují z dvojí hry, z toho, že se snaží zalíbit jak Washingtonu, tak Bruselu. Ovšem „dvojí hra“, tedy schopnost udržovat vztahy jak s evropskými lídry, tak s Amerikou, je v očích Donalda Trumpa naopak její velkou výhodou, to nedokáže ani Emmanuel Macron ani Keir Starmer, o představiteli Německa nemluvě. Meloni je navíc velmi protřelá a pohotová: když Trump během jejich setkání v Oválné pracovně začal útočit na Zelenského a prohlásil, že není jeho „velkým fanouškem“, Meloni nezasáhla. Ale když tamtéž na otázku italského novináře odpovídala v italštině, označila Vladimira Putina jako agresora a jako člověka odpovědného za rozpoutání války. Nicméně následně přerušila svoji oficiální tlumočnici do angličtiny s tím, že to Trumpovi přeloží sama. Svoji odpověď tedy Trumpovi zopakovala v angličtině, ale část o Putinovi vynechala.⁷⁴

Meloni úzce spolupracuje s von der Leyenovou a s bruselskými úředníky. Než odcestovala do Washingtonu, byla v kontaktu se svými protějšky v Paříži, Londýně a Berlíně. Ovšem její schopnost vyjednat výrazně lepší cla, nebo dokonce odvrátit celní

63 https://www.novinky.cz/clanek/valka-na-ukrajine-pokud-rusko-znovu-zautoci-nato-do-24-hodin-vojensky-pomuze-ukrajine-navrhuje-meloni-40535171?fbclid=IwZx0bgNhZW0CM-TEAAR5Tea94gSwxZTYX5ZX322ID3vmmLy7eABiGHUaUw4mFgeLV-xbBwjz7M55N4w_aem_Eqd0xHy7ZGne5ltL0qqoog

64 https://edition.cnn.com/2025/01/05/europe/trump-italian-pm-meloni-mar-a-lago-intl/?utm_source=chatgpt.com

65 Tamtéž

66 Trump finds kindred European spirit in Meloni | CNN Politics

67 “Lovely evening with @realDonaldTrump whom I thank for the welcome – ready to work together.” Tamtéž

68 How Giorgia Meloni Became Europe's 'Trump Whisperer' | TIME

69 Giorgia Meloni se v Palm Beach na Floridě setkala kromě Donalda Trumpa také s Marcem Rubiem a Michaeliem Waltzem.

70 Giorgia Meloni to join far-right figures at Donald Trump inauguration | Donald Trump inauguration | The Guardian

71 “The goal for me is to make the West great again. And I think we can do it together.” Trump finds kindred European spirit in Meloni | CNN Politics

72 Akronym DEI, DE&I, případně D&I, znamená Diversity, Equity and Inclusion.

73 “We both share another fight, which is the fight against the woke and DEI ideology that would like to erase our history,” Trump finds kindred European spirit in Meloni | CNN Politics

74 Trump finds kindred European spirit in Meloni | CNN Politics

válku, byla a je pochopitelně omezená; jakákoli nová obchodní dohoda by musela být vyjednána mezi Washingtonem a úředníky EU v Bruselu. Navíc Itálie není jak v obchodě, tak v obraně, přesně tou zemí, kterou by Trump za normálních okolností oceňoval. Její obchodní přebytek s USA činí asi 45 miliard dolarů (Američané milují italské luxusní zboží i jídlo) a na obranu Itálie momentálně utrácí pouze jen asi 1,5 % HDP, což je hluboko pod cílem stanoveným NATO. Trump ale v Bílém domě obě tyto „nepříjemnosti“ přešel, k Meloni se choval velmi laskavě, dokonce přijal její pozvání do Říma na setkání s evropskými lídry a optimisticky prohlásil, že „*obchodní dohoda bude, na 100 %*“.⁷⁵

Od chvíle, kdy se stala premiérkou, se Meloni poměrně často setkávala také s Elonem Muskem, majitelem automobilky Tesla, sociální sítě X nebo společnosti Space X, který byl během kampaně a v počátku nástupu do funkce Trumpovým blízkým spojencem. V rozhovoru pro Corriere della Sera uvedla, že je „*génus*“ a nikoliv „*monstrum*“, jak jej někteří označují.⁷⁶ Jejich setkání měla velmi přátelský až osobní charakter, dokonce se spekovalo i o jejich tajném milostném vztahu. Meloni a Musk se setkali v Americe, když Itálie předsedala skupině G7, nikoliv oficiálně, ale byli několikrát viděni na doprovodných společenských akcích. Na sociálních sítích se pak rozšířily žertovné příspěvky jako „*Eloni Meloni*“, naznačující jejich romantický svazek. Oba to důrazně popřeli.

Elon Musk Meloni v září 2024 v New Yorku předal cenu *Global Citizen Award* udělovanou Atlantic Council. Meloni jej v reakci a poděkování označila za přítele a ocenila jeho vizi, v italském parlamentu ale zdůraznila, že i přes toto přátelství není pod vlivem jeho ekonomických zájmů. Itálie totiž připravovala zákon o regulaci soukromých aktivit ve vesmíru a zvažovala víceletý kontrakt právě se SpaceX (cca 1,5 mld. eur) na využívání sítě Starlink pro šifrované vládní a vojenské komunikace. Dohoda však byla v březnu roku 2025 pozastavena.

Poměrně úsměvnou součástí sympatií současné americké administrativy k Meloni je Trumpův nelíčený obdiv k „*její*“ italštině. O vlastním anglickém překladu původně italské odpovědi v Oválné pracovně již byla řeč, ale ještě než Meloni předvedla onen obojetný kousek na adresu Vladimíra Putina, Trump žertoval, že v té krásné řeči může říkat cokoliv a bude to znít dobře. Řekl tehdy něco na způsob, nevím, co řekla, ale znělo to krásně. Trump italsky zcela evidentně nerozumí, ale opakovaně ji – zvláště pokud jí hovoří Meloni – považuje za „*absolutely amazing*“.⁷⁷

Podobně je na tom i viceprezident J. D. Vance. Meloni přivítala Vance v dubnu 2025 v Římě, bylo to jen den po předchozí návštěvě Washingtonu. Oba žertovali, že se již dlouho neviděli, a celkově uvolněnou atmosféru potvrdil Vance i svými slovy, že by jej Meloni „*samozřejmě mohla nazvat hňupem a nepoznal bych to, ale bylo by to v nejkrásnějším jazyce, jaký si lze představit, tak bych se ani neurazil*“.⁷⁸ Meloni ve svých diplomatických jednáních zcela nepochybně využívá svůj přirozený ženský půvab i šarm a jako „*tajný trumf*“ využívá i italštinu. Ovšem na druhou stranu jsou to zároveň i chvíle, kdy se Giorgii Meloni příliš nedaří „*vypnout titulování obličejem*“ a její pohledy i řeč těla prozrazují, že tyto lichotky v rámci pracovních schůzek považuje za poněkud laciné. Podobně pověstné jsou i její „*Epic Eye Roll*“, kterým se opakovaně neubrání například ve chvílích, kdy se při jejich společné tiskové konferenci Donald Trump nesmyslně rozhovořil o Bidenově administrativě a zcela vypadl ze své aktuální role.⁷⁹ Virálním se stalo také video, kdy Meloni naslouchá, co jí šeptem a s rukou před ústy sděluje francouzský prezident Emanuel Macron při setkání skupiny G7. V reakci nejprve zvedla palec nahoru a následně opět výrazně protočila oči. Je možné, že se tato „*konverzace*“ týkala prezidenta Trumpa, který právě vešel do sálu a usazoval se na svém místě.⁸⁰ Nicméně, o čem skutečně hovořili, nikdo z nich neprozradil.

Meloni se svého vlivu na Donalda Trumpa pokusila využít i při setkání představitelů evropských států a Volodymyra Zelenského s Donaldem Trumpem v srpnu 2025. Evropu na této schůzce reprezentovali představitelé Francie, Německa, Velké Británie, Itálie, Finska a lídři NATO a Evropské komise. Šlo o schůzku, která měla napravit až děsivý dojem z předchozího setkání Trump–Zelenskýj, které skončilo mimořádným nepochopením a snahou ponížít Zelenského před kamerami a fotoaparáty mnoha novinářů. Účast tří nejdůležitějších evropských zemí, to znamená Německa, Francie a Velké Británie, byla zcela logická, ale Giorgia Meloni a Alexander Stubb zde byli asi především na přání a díky osobním sympatiím Donalda Trumpa.⁸¹ Nicméně je pravděpodobné, že osobnost Meloni a její vztah s Donaldem Trumpem pomohly překonat některé antipatie.

Ostatně tuto schopnost Meloni prokázala již dříve, například v prosinci roku 2023, kdy se v Bruselu setkala na neformální schůzce s francouzským prezidentem Emmanuelem Macronem a německým kancléřem Olafem Scholzem. Meloni využívá svých ostrých loktů a dlouholetých zkušeností (připomínám, že v politice je od svých patnácti let), ale i příslovečnou italskou pohostinnost a přátelskost. Bruselské setkání probíhalo v baru

75 "There'll be a trade deal, 100%," Tamtéž Trump finds kindred European spirit in Meloni | CNN Politics

76 "Great figure of our times," "Genius wrongly portrayed as a monster". https://edition.cnn.com/2025/01/05/europe/trump-italian-pm-meloni-mar-a-lago-intl/?utm_source=chatgpt.com

77 On Cam: Meloni's Translator Was Visibly Nervous In Front Of Trump, Watch What Italy PM Did Next... Bing Video

78 Meloni oslnila Trumpa i Vance. Kdyby mě nazvala hňupem, neurazil bych se, řekl viceprezident – Novinky

79 Dostupné například zde Bing Video

80 Meloni Rolls Eyes at Macron During G7 Summit Bing Video

81 https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-politika-co-nebylo-vyrcono-v-bilem-dome-ale-napovedelo-chovani-statniku-284268#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=zpravy.szhnp.box&source=hp&seq_no=7&utm_campaign=&utm_medium=z-boxiku&utm_source=www.seznam.cz

hotelu Amigo, panovala zde viditelně odlehčená atmosféra a neformální konverzace. I jindy rezervovaný Scholz se podle fotografií dobře bavil, byl uvolněný a u stolu seděl ve svém volnočasovém nikoliv formálním oblečení.⁸² Při oficiální části jednání se přitom probírala velmi vážná témata, například společný postup vůči Rusku nebo boj proti nelegální migraci.

Dá se říci, že i díky těmto neformálním setkáním jsou významní evropští lídři v relativní shodě a působí jednotně minimálně v otázkách obrany proti ruské agresi a podpoře Ukrajiny. Důkazem je již zmiňovaná schůzka Zelenskyj–Trump v Americe, kdy evropští lídři jasně deklarovali svůj postoj a doprovodili méně diplomaticky zkušeného Zelenského. U jednacího stolu tentokrát panovala uvolněná atmosféra. Tomu pomohl i americký prezident, který celou diskusi začal tím, že o každém z přítomných pronesl několik velmi pochvalných slov. O Giorgii Meloni opět zopakoval, jak silnou je lídryní, a zdůraznil také, jak je mladá – to byla pro Meloni další příležitost k její výmluvné „řeči očí“.

Nicméně hlavním výsledkem jednání měl být příslib, že se Spojeným státům možná podaří domluvit schůzku mezi Putinem a Zelenským s cílem definitivně ukončit válku. Německý kancléř Friedrich Merz totiž po skončení jednání uvedl, že Trump

v telefonátu s ruským prezidentem dohodl, že se schůzka Putina se Zelenským uskuteční do dvou týdnů. Nicméně poslední vývoj (podzim 2025) je méně povzbudivý. Mírové setkání Putina a Zelenského se podle Trumpa nyní nejeví jako pravděpodobné. Podle svých slov se ho však stále snaží domluvit a věří, že se ve třech nakonec setkají. V rozhovoru pro americký zpravodajský web Daily Caller také vyjádřil frustraci z nedostatečné snahy Ruska směřovat válku ke konci. Šéf Bílého domu uvedl, že se po samostatných schůzkách s Putinem a Zelenským snaží usilovně domluvit osobní rozhovor mezi znesvářenými prezidenty. „Vycházeli jsme spolu. Měli jsme dobrý vztah, vlastně velmi dobrý,“ prohlásil Trump na adresu Vladimira Putina. „Proto jsem věřil, že se zvládneme dohodnout. Opravdu rád bych celou tuto situaci už vyřešil,“ dodal.⁸³ Nespokojený s vývojem je i prezident Zelenskyj, jehož Ukrajina americký návrh příměří prakticky okamžitě přijala, zatímco Rusko s ním nesouhlasilo. Ve hře jsou také nové sankce a cla, která Spojené státy uvalují či chtějí uvalit především na odběratele ruské ropy. Poslední kroky americké administrativy, konkrétně prezidenta Trumpa a jeho hlavního vyjednavče Stevena Witkoffa, který je oficiálně Zvláštní vyslanec Spojených států amerických pro Blízký východ, svým zaměstnáním však právník, realitní investor a developer, jsou více než matoucí a nekoherentní. Další vývoj se díky neustálým korekcím amerického postoje nedá nijak předjímat.

82 Bruxelles, Meloni al ristorante con Scholz e Macron | TG LA7

83 Zdroj: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/627854-mirova-jednani-stagnuji-nevim-zda-se-putin-a-zelenskyj-setkaji-priznal-trump?campaignsrc=tn_clipboard

ZÁVĚREM

Giorgia Meloni je politička, která prošla pozoruhodným vývojem daným mimo jiné i tím, že do politiky vstoupila jako velmi mladá a prakticky bez odpovídajícího vzdělání. Pochází ze skromných poměrů, vyrůstala v neúplné, sociálně ne příliš silné rodině v jedné ze známých římských dělnických čtvrtí. Oba její rodiče byli „ostrované“ z poněkud opomíjených částí Itálie, konkrétně ze Sardinie či Sicílie, což je v rámci italské společnosti také určitý determinant. Měla a dosud má silnou oporu ve své nejbližší rodině, především matce a starší sestře, velice silné je i pouto s jedinou dceru, kterou má – na konzervativní italskou političku jistě nestandardně – za svobodna. Přesto, že její vlastní rodinné zázemí má do představ o „tradiční rodině“ poměrně daleko, je považována a sama se i cítí být ochráncem konzervativních tradičních rodinných hodnot.

Meloni se v období puberty a rané dospělosti nepochybně „zapletla“ s fašistickou ideologií. Málokdo je však v patnácti stejný jako téměř v padesáti letech. Navíc na vývoji italských extrémně pravicových stran jsme si ukázali, že v době, kdy v politice začala působit Giorgia Meloni, prošly tyto strany již značným vývojem, opustily svoje de facto izolované postavení a etablovaly se ve strany středo-pravicové. Tento vývoj pak dokončila sama Meloni, takže označovat dnes její Fratelli d'Italia za extrém, je naprosto neopodstatněné, nehledě na to, že v Itálii jsou strany, které rozhodně stojí více vpravo na pravolevém spektru. Učila se za pochodu a je třeba říci, že její současná pozice se jeví jako velmi realistická a vyvážená.

S tím, jak se těžiště nejen v Evropě přesouvá od výrazně levicových programů spíše ke středu, je její role o to výraznější i mezinárodně. Je však také potřeba připomenout, že značnou část svých kdysi radikálních a pobuřujících výroků později zmírnila. Itálie proto pod jejím vedením neprošla žádným návratem k fašismu, její vláda je naopak proevropská, prospojenecká, uvědomuje si hrozbu totalitních režimů. Po jistém váhání a koketování s domněle „konzervativními“ postoji prezidenta Putina prošly její postoje radikální změnou. Její pohled na Rusko se změnil v den ruské invaze na Ukrajinu, dnes patří mezi nejvýraznější Putinovy kritiky, zcela otevřeně jej nazývá agresorem a jeho „speciální operaci“ označuje jako nevyprovokovanou útočnou válku. Tyto její postoje jsou příjemným překvapením i pro ty, kteří se jejího nástupu obávali a varovali před ním.

Na italské půdě se jí podařilo téměř nevídané – nejen, že je její vláda stabilní, ale po polovině svého mandátu je ještě populárnější než při svém nástupu. Giorgia Meloni při nástupu

do čela italské vlády převzala zemi, která má dlouhodobé a jen velmi těžko řešitelné strukturální problémy, které ač je Itálie stále ekonomicky silnou zemí – třetí v Evropě, osmou na světě – ji značně limitují. I přes tyto těžkosti spojené především s obrovským dluhem (přes 130 % HDP), stárnoucí populací, zastaralou strukturou ekonomiky a podobně se jí podařilo zemi ekonomicky stabilizovat. Itálii se ve srovnání s předchozími lety daří a k určitým posunům pozitivním směrem došlo i v aktuálně patrně nejpálčivějším italském problému, kterým je masová nelegální imigrace. Giorgia Meloni díky svému vlivu v rámci Evropské unie dokázala přesvědčit evropské špičky, že italský problém (přesněji řečeno problém pohraničních zemí a především pobřežních zemí na jihu Evropy, které se doslova denně potýkají s přílivem nelegálů na naprosto nevhodných a život ohrožujících plavidlech a vzniku spontánních a zcela nevyhovujících nelegálních divokých táborech, kde není ani základní infrastruktury) je nejen morálním dilematem, ale především celoevropským problémem. Evropská unie upustila od politiky „vítání“ a nyní se spíše soustředí na realistickou spolupráci se zeměmi, z nichž nebo přes ně do Evropy proudí nelegální imigranti. Giorgia Meloni stojí i za evropskou iniciativou, jejímž cílem je úzká spolupráce a reálná pomoc zemím severní Afriky s cílem oslabit gangy převaděčů, vybudovat záchytné tábory mimo Evropu a zastavit migraci ještě před tím, než se tito lidé vydají na pouť směrem k evropským břehům. Silná slova zavánějící populismem nahradila realistickou prací, což je cesta, která by mohla vést ke kýženému cíli.

Giorgii Meloni se podařilo dosáhnout pozice přední konzervativní (nikoliv extremistické či lživě populistické) lídryně, setřásla ze sebe nelichotivé dědictví fašismu i Berlusconiho populismu a pojmu „konzervativní“ dokázala vrátit primárně pozitivní konotace. Neprovázejí ji žádné výrazné finanční ani osobně reputační skandály. Kontroverze, které se týkaly především jejího bývalého partnera, překonala s nadhledem, i když nepochybně byly pro ni osobně značně bolestivé, takže jí ve výsledku přinesly spíše sympatie a mnohdy i obdiv.

Giorgia Meloni je lidská, velice bezprostřední, má dobrý politický instinkt i talent, je charismatická, umí si získat pozornost i vliv. V období, kdy v Americe vládne poněkud nevyzpytatelná postava Donalda Trumpa, je Giorgia Meloni jednou z mála světových političek i politiků, kteří s ním dokáží najít společnou řeč a někdy jej i usměrnit. Zdá se, že Giorgia Meloni je nepochybně politička, o které ještě uslyšíme nejen v souvislosti s Itálií, ale i na evropské či světové úrovni.

[newdirection.online](https://www.newdirection.online) @ndconservatism

New Direction is registered in Belgium as a not-for-profit organisation and is partly funded by the European Parliament.
The European Parliament and New Direction assume no responsibility for the opinions expressed in this publication. Sole liability rests with the author.